

افادە مەخسۇسە

«كەتەب خانە» ايتەدائىيە» نامايە مەكتەب ايتەدائىيە ايتەدائىيە تەرتىب ايتەدائىيە كەتەبلىرىنىڭ تەبئەت ايتەدائىيە بۇ كۈندە ياخشىغەنە ساتلۇپ تۇردىقلىرىدىن كەتەبلىرىمىز مەكتەپلەرە اوغشادى آخىرى الحمد لله خدمتەمىزنى قەبۇل ايتەدائىيە دىيە بىز تەشكەر ايتەدائىيە تۇرساق دە بىلكە بىزم اشەزدە بىيەك كۈپ قەبۇرلار بۇلۇپ قىلىقەمىز تەنبىيە واخپارلارنىڭ دە كۈبىسى اورنىسىز وتەرتىبسىز اولۇرلەر .

زىرا بىن بو اشەنى بىر يالەكەزم اشلامكەدە وفكر قىلىقەمىز : نەصل اولۇردە بىر كەشەمنىڭ فكرى واشى عامەنىڭ يايەسە بىر جەمئەتنىڭ فكرىنە توغرى كەيلۇر ؟ البتە كەلەپمە چەكەر بۇنى كەندەمە مەترەفم كەمالت آتەچق جەناب حقە خاص بۇلغان بىر صەفت جەلەلەدە كە ايتەدائىيە آدەمنىڭ كەمەل ، وتەمەمەلە عەقەل وخطەسىز بۇلماقنى مەمەل دە بىر نەچى آنامىزنىڭ يايەدەقنى اشى بو مەدەئى ايتەدائىيە كەفەيدەر .

بىزم كەتەبلىرىمىزى او قەتەب تەجرەبە كۈرگان مەمەلە مەكتەپ قۇرداشلارمىز بىزلەر تەبىيەت وتەشكەر نامەلەر يۇللادقلىرى كەبى ؛ كەتەبلىرىمىزدە بۇلغان نەقەسەلەرنىڭ اخپار وتەنبىيەلەرمىزدە بۇلغان خەتەلەرمىزدە كۈرسانۇپ بىزلەر تەنبىيە نامەلەر كۈندەرسەلەر آرنەق مەسرۇرەنە قەبۇل ايتەدائىيە كەتەبلىرىمىزنىڭ ايتەدائىيە تەبئەت ايتەدائىيە قەبۇر ايتەدائىيە (جەناب حق نەصیب ومەيسەر ايتەدائىيە)

بەندەلەرى حەبىب الرەمەن الزەبىرى .

بىزم آدرسەمىزنىڭ ايتەدائىيە قۇلاي نەشەرلەر آرقەلەيدەر شۇل روشەچە :

Казань, Братьямъ В. и Г. Ахмадуллинъмъ.

حەبىب الرەمەن زەبىرى كە بىرلەسون !

اوشبولت او قورگوش
ميردك هيرانه او عار
دلو باه سر له او قب
شیرد و عا قیلان سیرا
نهر

Дозволено цензурою. С.-Петербургъ, 13 Октября 1904 г.

کتاب خانہء ابتدائیہ نئی علم حال قسمندن

دورتنچی کتاب

مَعْلَمُ الْعِبَادَاتِ

لوچنچی قسم

نواہی: یعنی حرام، مکروه، مفسد بولغان عمللرنی هر قایوسین ادلة نقلیه لر یله
بیان ایدوب و شوناردن صافلانو طریقنی اوگرا نه در قسم ثانی بی بعدنده مکاتب
ابتدائیہ نئی اوچنچی صنفی شاکردلرینه اوقتور ایچون ترتیب ایلدی.

مرتبی:

جیب الرحمن بن عبد الوالی بر اچسیتا اولی

ناشرلری:

برادران عبد الوالی محمد علی محمد اللین قرانیه

КАЗАНЬ.

Типо-литография Императорскаго Университета.

1905.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

تعريف الكتاب

بو رساله معلم العبادات كتابينك اوچنچي قسيمدر (معلم العبادات) ديمك
 الله تعالى كه قلاق قيلولارنى اوگرانوچى ديمكدر . الله تعالى كه قلاق قيلو
 اوامرغه دائىچىلىق قيلوب نواهيدين صاقلانو برله حاصل بولادر .
 اوامر : فرض ، واجب ، سنت ، مستحب بولغان عمللردر كه ؛ تعريفلارى هم
 عمللرى برنجى ، ايكنچى قسىمدره تاماميله بيان ايدلمشدر . (1)
 نواهى : جناب حقنك طيفغان (قيلماسقه قوشقان) اشلىرى ، يعنى حرام ، مكروه ،
 مفسد بولغان عمللردر كه بو كتابده آنلارنى هم آنلردن صاقلانوى اوگرانه چكدر .
 شونك ايجون بو كتاب دورت بابغه آبروب ترتيب ايدلمشدر .
 برنجى باب محرمات يعنى حرام بولغان عمللر بياننده ، ايكنچى باب
 مكروهات بياننده ، اوچنچى باب مفسدات ومباجات بياننده ، دورتنچى باب
 احكام شرائع بيانندهدر .

(1) بو توغرىده معلم افندى آنلارنى بارچه سن يانسكان صوراب قناعتلانورلق جواب آلوى ، اگرده بلمز ايسه لر
 قايتوب قاراولرله امر ايدوى برنجى شرطدر .

الباب الأول في المحرمات

حرام نىڭ تعريفى: (ما ثبت النهى فيه بلا معارض)

يعنى حرام شونداين عملدىركه اول عمل قىلغى بولغان دىلبل بولمىش بولوركه اول دىلبل گه قارشو كىله تورغان هېچ بىر دىلبل بولماس . يعنى ادلة اربعه دن بىرى ايله حراملىقى مثبت بولور . (سؤال ادلة اربعه نىلر؟)

ايمىدى بو كتابده بيان ايدوله تورغان حرام عمللر هر قايسى ادلة نقليله لريله كورساتوله چىكىرلر . حرامنى قويغان كشى زور ثوابلى بولوب قىلغان كشى اىچون جهنم عذابى بولاچاقدر (الله عفو قىلماسه) . حلال گه ساناغان كشى دىنسىزدر بالاتفاق .

بىرىچى حرام: فرض ، واجب بولغان عمللرنى قىلمازلىق

يعنى نماز او قىلماو ، روزه توتماو ، زكات بىرماو ، قربان چالماو ، عشر بىرماو كىمىلر فرضلىقى يايىسه واجبلىقى مثبت بولغان اشلارنى قىلماو حرام اشدر .

— ۲ —

الجهل = نادانلىق

يعنى شرعاً بلوى واجب بولغان اشلارنى بىلمىسلىك ، بلورگه طرشماسلىق يايىسه بلوچىلارنى ده دوست كورمه سىلىك ، وآنلار دن صوراب فائده لاناوچىلىك اشدر حرام وچن اهمقلىق هم حيوانلىق در .

زىرا بونىڭ ضدى علم در (علم بلو ديگان سوز) ايمىدى بىلرله علم فرض لىدىك كىرگانچە علمنى استاو هم فرض ، بولاي بولغاچ بىلماوسلىك ، بلورگه طرشماسلىق فرضنى ترك قىلو بولا فرضنى ترك قىلو حرام ديگان ايدىك .

علم نك فرضلقينه دليل: (طَلَبُ الْعِلْمِ فَرِيضَةٌ عَلَىٰ كُلِّ مُسْلِمٍ وَمُسْلِمَةٍ)

(اطلبوا العلم من المهد إلى اللحد) حديث شريف يدر .

اولكى حديث نك معناسى : علم استامك فرض هر مسلمان ايرگه وهر مسلمان
خاتونغه . ايكنچى سينك معناسى : علمنى استاكر بيشكدن آلوب لحدكه قدر .
يعنى لحدكه كرگاچه .

— ۳ —

الشِّرْكُ بِاللَّهِ

يعنى الله تبارك وتعالى گه شرکه قانو، بو اشد حرام هم ايمانسزلق در .
بودخى نادانق دن كبلور چونكه عالم كشى البته الله تبارك وتعالى نى تمام
صفت لربله طانوب وهر قابوسين آچق دليل لربله بلور، برلكينه وبارلقينه
چن كونكليه اعتقاد ايدر .

بونك امچون دليل: (إِنَّ اللَّهَ لَا يَغْفِرُ أَنْ يُشْرَكَ بِهِ وَيَغْفِرُ مَا

دُونَ ذَلِكَ لِمَنْ يَشَاءُ) نساء سوره سنده ۱۰ نجى آيه .

— ۴ —

عقوق الوالدين

يعنى آنا وآنانى رنجتمك آناره عاصى بولماق كبراك قول برله وكبراك يمان
سوز، وچتق يوز برله بولسون شرعا حرام هم اوزينك دنيا و آخرت خورلقده

بولوينه سببدر؛ چونكه الله تبارك وتعالى گه گناھلى بولند قده الله تعالى اوزى
عفو قىلوى ده اھتمال اما آنا وآنانى رنجتو آلاى توگل؛ حتى آنك جزاسى
دنياده وقتندە كېلە باشلايدىر آخرنده دە الوغ جزا ويپوك بىر بختىزلك اولامچاسى
قرآن برلە مثبت در .

آنك ايچون آنا وآنانى رعايە قىلماق، آنارغە هر وقت ايز گولكندە بولماق
فرض ايسوكى قرآن برلە بيان ايدامشدر .

(وقضى ربك ألا تعبدوا إلا إياه وبالوالدين إحساناً أما

يباغن عندك الأكبر أحدهما أو كلاهما فلا تقل لهما أفٍ ولا

تنهرهما وقل لهما قولاً كريماً) بنى اسرائيل سوره سنه ۳۳ نچى آية .

— ل —

عقوق الأستاد

يعنى استاذ وخلفه لى رنجتمك، آنا آنانى رنجتمك كى دى بيك زور
گناه و حرام فعلدر . كشينك چن بختىزلكينه و آبر و بسز بولوب قالوينه سبب در .
بزلرى ضالندن يعنى قارانغولقدن قوتقارغوچى، دين و ايمان اوگرانكوچى،
ايمانسز اولوب منگى جهنمده قالودن قوتقارغوچى، و دنياده وقتندە راحتمكە
وسعادتمكە يتشومز گه سبب بولغوچى استاذ وخلفه لى رنجتمك توگلده كىلدر ؟
ايمى بويله اولغاج شونى ده آگلاماينچه آنلرنى سوگوب يورمك آنلرنى
الوغ كورمامك چن احمق لى و شيطانلق توگلده نى بولور ؟

شونڭ ايجوندرکه حضرت على كرم الله وجهه ايتكان (مَنْ عَلِمَنِي
حَرْفًا فَقَدْ صَيَّرَنِي عَبْدًا) ديبوب يعنى بر كشي بگا بر حرف او گرانسه
تحقيق بو كشي بنى اورلدردى قل ايدوب .

— ٦ —

قَطْعُ الرَّحِمِ

يعنى نكاحى حلال بولماغان ياقن قردا شاربنه زيارت قبلونى كيسمك هم آنلر
ايله بيزشمك ، چونكه آنلر ايله دوستانه بولماق و آنلرى زيارت قبلماق فرض
ايدوكينه دليل نساء سوره سنده برنجى آية كريمه (وَاتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي
تَسَاءَلُونَ بِهِ وَالْأَرْحَامَ) .

— ٧ —

الْأَمْرُ بِالْمَنْكِرِ

يعنى كشي نى يمان اشكه قوشو هم شرعاً ممنوع بولغان اشلرنى قبلورغه
قزقندرو هم آنلرنى حلال وكوركام اش ايدوب كورساتو غايبت حرام
والوغ گناهدر بلكه قطعاً حرام اشنى حلالغه صابماق ايمانسزلقنى موجب
چونكه قرآن الكريم ده (تَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَتَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ)
ديرب ايتولگان آنڭ معناسى ايزگو اش ايله امر ايدوب فاهش وياراماز
اشلردن نهى ايدرسز ديمكدر . ايمدى امر بالمنكر فرضنى ترك بولا
فرضنى ترك قبلو حرام .

— ۸ —

النَّهْيُ عَنِ الْمَعْرُوفِ

يَعْنِي كَشْفَ نِي شَرِّ عَافِضٍ وَمَمْدُوحٍ بَوْلْغَانِ اِشْهَارِ دِنِ طَبِيعِ بُو هِمِ اَشْدِّ حَرَامٍ وَجَنِّ شَيْطَانِ اَنْقَرِ
بُو نَكِّ هِمِ حَرَامِغِي (تَا مَرُونِ بِالْمَعْرُوفِ) آيَه كَرِيْمَه سِي اَيْلَه مَثْبِتِ دَر .

— ۹ —

الْيَمِينُ الْغَمُوسِ

يَعْنِي بَلُوبِ يَالْغَانِغَه اَنْطِ اَيْتَمَكِ بَوْلْغَانِ اِشْنِي بَوْلْمَادِي كُورْمَا گَانْنِي كُورْدِي
دِيُوبِ اَنْطِ اَيْتُوكَبِي اَشْدِّ حَرَامٍ وَايْكَ مَذْمُومِ بَرِصَفْتَدَر . بَرَاوْنَكِّ فَاوْدَه سِي
اَيْچُونِ اَنْطِ اَيْتَامِ يَاخُودِ بَرِ مَسْلَمَانْنِي الْوِغِ جَزَادِنِ قُوتْقَارَامِ دِيُوبِ يَالْغَانِغَه
اَنْطِ اَيْتُولَرِ هَر قَابُوسِي چِنِ حَرَامٍ وَاللّٰهُ تَعَالَى نَكِّ اِسْمِ شَرِّ يَغِيْنِ تَخْفِيْفِ بَوْلَادِرِ
اَنْكَ اَيْچُونِ اِلّٰهُ تَبَارَكَ وَتَعَالَى قُرْآنِ دَه اَيْتَمَكَانِ (وَلَا تَجْعَلُوا اللّٰهَ
عَرَضَةً لِّاِيْمَانِكُمْ) دِيُوبِ دَخِي دَه يَمِيْنِ غَمُوسِ نَكِّ حَرَامِغِي :

(لَا يُوَاخِذُكُمُ اللّٰهُ بِاللَّغْوِ فِي اِيْمَانِكُمْ وَاَلَيْسَ يُوَاخِذُكُمْ

بِمَا كَسَبْتُمْ قُلُوبُكُمْ وَاللّٰهُ عَفُوْرٌ رَّحِيْمٌ) بَقَرَه سُوْرَه سِنْدَه ۲۲۰ نِچِي

آيَه كَرِيْمَه اَيْلَه مَثْبِتِ دَرِ دَخِي بَرِ حَرَامِ اِشْنِي قِيْلُورْغَه يَمِيْنِ (اَنْطِ) اَيْتَمَكِ حَرَامِدَرِ :
مَثَلَا اَنَا اَنَاسِيْنِي رَنْجُوتُورْگَه يَا كَه بَرِ مَسْلَمَانِ نَكِّ مَالِيْنِي اَلْمَاقِغَه يَا كَه بَاشْتَقَه چَه ظَلَمِ
قِيْلْمَاقِغَه يَا بَرِ مَسْلَمَانِ نَكِّ قَانِيْنِي تُوْكَمَكِ وَاوَلْتَرْمَكِ گَه اَنْطِ اَيْتَمَكِ كَيْمِلَرِ حَرَامِ دَر .
ضُرُورَتِ بَوْلُوبِ حَرَامِ اَشْكَه اَنْطِ اَيْتُولْسَه اوز اوزِيْنِي هَانْتِ قِيْلُوبِ يَمِيْنِيْنِ
چَقْمَاقِي وَكِفَارَتِ وَيَرْمَكِ وَاجْبَدَر .

- ۱۵ -

الطَّمَعُ

یعنی الله تبارک و تعالیٰ ننگ ببرد کینه راضی اولما ییچه آرتتین هر وقت هیچ
بروجه سز کشیدن امید ایدو و کشینک اعانه و یار دمیینه اوشانوب و کوتوب تورو
طمع نامنده در . اشد حرام و اخلاق ذمیینه دندر . طمع قیلغان آدم هیچ بر
وقت راحتده و طمچلقده بولماز ، قولنده بولغانلرینک هیچ برینه قناعت
قیلماس هر وقت آرتد روده و ایشایتوده فکرین یورتور ، بو خصوصه پیغمبر
صلی الله علیه وسلم (عَزَّ مِنْ قَنَعٍ وَ ذَلَّ مِنْ طَمَعٍ) دیوب
بیور مشدر یعنی قناعت و شکرانه قیلغان کیمسه عزتلی و قدرلی بولوب طمع
قیلغان کیمسه ذلت و خورلقده قالدی دیمکدر .

الله تعالیٰ ننگ و بردد کینه شکر و قناعت قیلد قده الله تبارک و تعالیٰ آرتد روب
بیره چکین وعده قیلوب قرآن الکریم ده (لِأَنَّ شُكْرَكُمْ لَازِمٌ لِّكُمْ) دیه
بیور مشدر یعنی اگرده سز شکرانه قیلسا کز البته بن سز لره آرتد رمن دیمک
اولور . اما بن الله ننگ و بردد کینه راضی بگا الله تعالیٰ شوندن آرتق و یرمس
دیه یالفاولق و طر شما و چیلق برله قناعتلنوب فقیر و محتاجلکک یاتودخی یاخش
اش تو گلدر بلکه حرام و منموم بر صفت و حیوانلق در .

چونکه الله تبارک و تعالیٰ (يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا انْفِقُوا مِنْ
طَيِّبَاتِ مَا كَسَبْتُمْ) دیوب قرآن الکریم ده بزارگه کسب اینارگه بیور مشدر .
کسب ایدوب حاصل بولغانینه قناعت و شکرانه قیلماق فرضدر .

الْاَسْرَافُ

يعنى قولده بولغان مالنى كىرا كىماز يىرلرگه و شرىعت بيورماغان اورنلرغه تاراتو وارم ايتودر كىراك شرىعت جهنمدن و كىراك عقلا بولسون هيچ ده اوغشاماغان ناچار بر اشدر؛ چونكه قولده بولغان مالنى تاراتوى بىك جىنگل بولسه ده طابوى يابسه قولدن چىغاندن سوكره كىرىدن قولغه كرتوى بىك آغردر سووگى بىك يمان و كوب بلالرغه دوچار بولوغه سببدر .

آنك اىچون دنيا ، آخرت نك اىگن لكيدر دنيا ده وقت آخرت اىچون ياخشى آزق حاضرلرگه ده ممكن يمان آزق حاضرلرگه ده ممكن اما ياخشى آزق حاضرلاو اىچون علم هم حلال مال برنجى شرطلردندر .

علم درستلاب عبادات قىلورغه غير يىلرگه فائده كىتورورگه بلماگانلرنى اوگراتورگه كىراكلى بولغان كىي ، مال ده واجب و نفل صدقه لىر بىروب كوب انعام واحسان قىلوب دىن و ملتىز نك آغه كىتما كىنه كوب اعانه لىر قىلوب زور ثواب والله تعالى قارشوسنده الوغ درجه لىر آلورغه برنجى قورالدر . بونك اىچون دركه مالنى كىرا كىماز اورنلرغه طارانودن قرآن الكرىم ده بنى اسرايىل سورە سىنك ۲۶ نچى آية كرىمه سنده :

وَلَا تَبْدُرْ تَبْدِيرًا ۖ إِنَّ الْمُبْدِرِينَ كَانُوا إِخْوَانَ الشَّيْطَانِ ❁

ديوب اسراف ايدوچىلرنى شيطانلرنىك قىرداشى ايسدوب اسرافدن منع قىلادر .

— ۱۲ —

البخل

یعنی مالنی توتا بلام برده اسراف قیلیم دیوب کیراک اورنلرننده قصو دولتینه موافق درجه ده اهل اولادینه نفقه بیرماو، فقیر و مسکین لره یاردم قیلماو، دین و ملت ایچون فائده لی بر اشنی قیلوده صارانلانو بخل لثامت ناملرنده در، قبیح و حرام بر صفتدر بوندای آدملرنی بخیل ولثیم دیوب ایتوله در

(وَلَا تَجْعَلْ يَدَكَ مَغْلُولَةً إِلَىٰ عُنُقِكَ وَلَا تَبْسُطْهَا كُلَّ الْبَسِطِ

فَتَقَعِدَ مَلُومًا مَّحْسُورًا) دیوب قرآن الکریم نك بنی اسرائیل سوره سنه ۲۹ نچی آیه ده بونك قبیح بر صفت بولدقینی بیان و اثبات ایدلمشدر .

(وَأَطِعُوا الْبَائِسَ الْفَقِيرَ - وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ

وَأَنْفِقُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ - وَأَنْفِقُوا مِمَّا جَعَلَكُمْ مُسْتَحْلِفِينَ فِيهِ)

قول شریفلریله قرآن الکریم ده انعام و انفاق ایله امر ایدلمشدر .
بس بو ایله اولغاچ صارانلق نه ایچون حرام بر صفت اولماسون ؟

— ۱۳ —

المننة

یعنی بیرگان صدقه لرنی و قیلغان اعانه و یاردملرینی کشینك یتنه برمك،
بن سننی شول بلادن قوتقاردم، سکا شوندا بن ایزگولك قیلدم، وشول قدر
صدقه بیردم دیوب ایتو منت نامنده در .

بو صفت چن احمق و ابشاكلك هم قبيح و حرام بر اشدر ، حتى بوند اين
آدمنى كشى ديوب ايتوده مبالغه اولادر .

و بونك حرام لغى قرآن الكريم نك بقره سوره سنده (يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا
لَا تُبْطِلُوا صَدَقَاتِكُمْ بِالْمَنِّ وَالْأَذَى) قول شريفيله بيمان
واثبات ايدامشدر .

— ۱۴ —

— ۱۴ —

الْخَمْرُ وَالْمَيْسِرُ

ايسرتكچ هم اوتوش اويونى اويناو اشد حرام و حسابسز ضررلى اشدر .
هر تورلى خلق و هر بر دين و ملت قارشونده ده بو اشدر ايك قبيح و ايك
صوك بيمان فعل لردندر .

ايسرتكچ هر نوعسى حرام آزي كوچي برابردر كيراك بر طامچي غنه بولسون
همان حرام و گناه كبيره در ، آراقى ، صرا ، بال ، شامپانسكى هر برسى
هيچ بر تفرقه سز مطلقا حرام در . آلاى بولاى ديوب كورسانلگان توجيهاتلر
هر قايسوى نجسنى خمر برله يوو قيبلىندن بولغان بوش لقرديلردر .

آنك اچچون پيغمبر صلى الله عليه وسلم (كُلُّ مَسْكَرٍ خَمْرٌ وَكُلُّ

خَمْرٍ حَرَامٌ) ديه بيورمشدر يعنى هر ايسرتكوچى خمر و هر خمر حرام

ديمك اولور . دخى ده (مَنْ شَرِبَ الْخَمْرَ خَرَجَ نُورَ الْإِيمَانِ

مِنْ جَوْفِهِ) ديه بيورمشدر معناسى بر من خمر اچچسه اچندن ايمان

نورى چقار ديمك اولور .

(میسر = اوتوش اویون) هم حرام در کبراک کارته برله، کبراک آفچه

چویوب، کبراک بیلبار دیگان شار اویونی برله، کبراک بالالار اوینی تورغان

هیوان سویاکلاری برله بولسون، کبراک آرزغه اوتوشدن بولسهده مطلقا

حرام و گناه کبیره دندر حرامقلری قرآن ایله مثبت در سورة مائده نك ۹۲ نچی

آیتنده: (إِنَّمَا الْخَمْرُ وَالْمَيْسِرُ وَالْأَنْصَابُ وَالْأَزْلَامُ رِجْسٌ

مِنْ عَمَلِ الشَّيْطَانِ فَاجْتَنِبُوهُ لَعَلَّكُمْ تَفَاحُونَ) كالمشدر .

چونکه خمر ایچارگه اوتوش اوینارغه قزقندرودن شیطان نك عرضی بندلرنك

آراسینه دوشمانلق هم انفاقسزلق صالو و آنلرنی عبادتدن = نمازدن طیو

ایدوکی شولوق سوره نك ۹۳ نچی آیتنده (إِنَّمَا يُرِيدُ الشَّيْطَانُ

أَنْ يُوقِعَ بَيْنَكُمُ الْعَدَاوَةَ وَالْبَغْضَاءَ فِي الْخَمْرِ وَالْمَيْسِرِ

وَيَصِدَّكُمْ عَنِ ذِكْرِ اللَّهِ وَعَنِ الصَّلَاةِ فَهَلْ أَنْتُمْ مُنْتَهُونَ)

دیوب بیان ایدلمشدر .

وبو خمر دیگان نرسه نك یاخود نی برله بولسهده ایسرونك سلامتك

ایچوندنه ضرری بیك كوبدر . صیوق نرسه نیگنه اچوب ایسرو حرام دیوب

آگلانماسون قوری بولغان نرسه لرنی استعمال ایدوب ایسروده حرام در :

تل آستینه واق تماکی صالو ، افیون قابو ، بورونغه واق تماکی طارتو

ایسرتنه تورغان نرسه لرنك توتونون ایچو کبی اشلر هر قایوسی کل مسکر

خمر حدیثی ایله اثبات ایدوله در .

- ۱۰ -

تَزِينُ الرِّجَالِ بِالْمَكْرَمَاتِ

يعنى ايرارنىڭ حرام بولغان كىيملر بىرلە كىيۈنۈپ زىننلانۇي حرام در . مثلاً
يەڭك كىيۈملر كىيۈ، تەكبىرلىك بىرلە اوزون چالبار كىيۈ، آلتون وكموش ساعت طاغۇ،
آلتون يايىسە كىيۈش بولغان باشقە نىرسەلرنى استعمال ايدۇ، آلتون پوزىك كىيۈ،
كموش چىلىرىلى ساعت آصوكىي اشلىدر .

زيرا رسول الله صلى الله عليه وسلم ابتكان (مَنْ كَانَ يَوْمًا بِاللَّهِ
وَالْيَوْمِ الْآخِرِ فَلَا يَلْبَسُ حَرِيرًا وَلَا ذَهَبًا) دىيۈپ . معناسى :

بىر مەن اللە تەئالى گە وقىامت كۈنىمە اوشاسە بس كىماسون يەڭك كىيۈمنى وكىماسون
ھم استعمال ايتماسون آلتون نىرسەنى دىمەك اولور .

- ۱۶ -

أَكْلُ مَيْتَةٍ وَلَحْمِ خِنزِيرٍ

اولا كسە ايتى آشاماق، يايىسە شىرىعتچە بوغازلانماغان حيوانلارنىڭ ايتىنى
آشاماق، يايىسە ايتى درست توگىل حيوانلارنىڭ ايتىنى آشاماق، ياخود دوگۈز
ايتى آشاماق ھەر قايسى حرام وقرآن ايلە بيان ايدىلىشىلدر . (۱) سورة
مائىدە دە ۵ نچى آيە (حَرِمَتْ عَلَيكُمْ الْمَيْتَةَ وَالدَّمَ وَاللَّحْمَ

(۱) شىرىعتچە بوغازلاو طرىقى وايتى حلال بولماغان حيوانلارنى تىجىس نىرسەلرنى ھم تىجاستىن پاكلانو طرىقىنى
دور تىجى بابدە احكام الشرائع دە بيان ايدىلچىكىدر .

الْخَنزِيرِ وَمَا أُهْلَ لِغَيْرِ اللَّهِ بِهِ) ديه بيورلمشدر معنای شریفی
 بوييله دركه: (سزگه حرام قيلندي اولاكسه دخى قان دخى دوگفر ايتى دخى
 الله تعالى نك اسمينه باشقنى ذكر ايدلوب بوغازلانغان حيوان) ديمك بولور.
 اولاكسه ولحم خنزير نجسلكى ايجون حرام درلر چونكه هر بر نجس نرسهنى
 استعمال هم آشاو و ايجو مطلقا حرام در.

— ۱۷ —

أَكْلُ مَالِ الْيَتِيمِ

يعنى يتيملرنك (آناسى وفات بولغان بالالرنك) آنالرندن فالغان ماللرنى
 ارم ايتمك يابسه اوز كبرا كينه توتوب بترمك اشد حرام در حراملى قرآن ده
 بيك كوب يرده بيان ايدلمشدر جمله دن برى (إِنَّ الَّذِينَ يَأْكُلُونَ
 أَمْوَالَ الْيَتِيمِ ظُلْمًا إِنَّهُمْ يَأْكُلُونَ فِي بُطُونِهِمْ نَارًا
 وَسَيَصْلَوْنَ سَعِيرًا) سورة نساء ۹ نجى آية

بو آية نك مفهومچه يتيم مالبن آشاو جهنم اوتى آشاو بولادر بوندن بيك
 صاقلانو لازم در. دخى يتيم نك مالبن بتر و گنه توگل آنى رنجتوده حرام در
 چونكه والضحى سوره سنده (فَأَمَّا الْيَتِيمَ فَلَا تَقْهَرْ) ديه بيورلمشدر
 بس سن يتيم لرگه قهر ايلامه آنلرنى خورلامه ديمك اولور.

ایمدى يتيم لرنى قدرلمك و آنارغه ممكن قدر شفقتلى و اعانهلى بولماق بيك
الوغ ثوابلى و بيك تيوشلى بر اشدر .

— ۱۸ —

حرام بولغان وصيت

يعنى براو وفاتندن سوگره وارث لرنك بعضيسين مالدن محروم ايدوايچون
مالنى بعضيسنه گنه خاصلاب وصيت آيتور ، يايسه بورچى بولماق توروب
براوگه شول قدر بورچم بار آنى بيرورسز ديوب اقرار ايدر ، يايسه
براودن آلاسنى آلامنى آلاماغانى حالده اقرار ايدر يايسه مالينك
اوچدن برندن آرتقى ايله وصيت ايتور اكرده بو اشلر مالنى ورثه دن منع
نيتى ايله بولورسه بارچهسى حرام در وصيت ايتوچى الوغ گناهلى اولور .
آنك ايچون وصيت ايتوچينك قبلغان اقرارلرى بارچهسى توتولادر .

— ۱۹ —

اَكْلُ الرَّبِّ بَوَا

صانو آلوده واقع بولا تورغان بر اشدر كه اشد حرام وچن بختسزلك كه سببدر .
ربا شول روشچه بولور كه جنسى بر بولغان نرسهنى قارا قارشى آلاماشدرلور
بر ياغى كوبراك بولغانى حالده ، مثلا اون پوط آرش غه قارشى اون ايكى
پوط آرش آلو ۱۲ پوط بغداديقه قارشو ۱۲ پوط يارم آلو كميلدر كيراك
آزغنه بولسه ده بر طرفى آرتق بولميسه ربا بولور اكرده برسى ياخشيراق
وبرى ناچارراق بولسه ده آرتق بيرشو درست بولماز ربا ده ياخشيلق
يمانلق اعتبار ايدلميدر .

بونڭ ھراملقينه دليل (واحل الله البيع وھرم الربوا) آية

كريمهسى ودخى حديث (درھم ربا ياكله الرجل وهو يعلم

اشد من ستة وثلاثين زنية) معناسى ربا دن بولغان بر درھم كشى

آنى بله نوروب آشار بو اوتون آلنى كره زنادن ده يمانراق در ديمك اولور .

دخى ده (لعن رسول الله صلى الله عليه وسلم اكل الربوا

وموكله وكاتبه وشاهديه وقال هم سوا) معناسى رسول الله

صلى الله عليه وسلم لعنت قيلدى ربا آشاوچيغه وآشانوچيغه دخى ربا ده

يازوچيغه هم ايكى شاهدينه آنلر هر قايسوسى برابرلدر ديدى .

— ٢٥ —

قتل النفس

يعنى كشى نى اولترو حرام ونظام جهنمنن ده الوغ جزاغه مستحق بولنور .

كشى نى اولترو حرام بولوى قرآن ده بنى اسرائيل سوره سينك ٣٣ نجى

آيتى ايله بيان ايدلمشدر : (ولا تقتلوا النفس التى حرم الله

الا بالحق) يعنى كشى اولترمه كز شونداين كه آنى الله تعالى حرمتلى

قيلدى مگر نوغز يلقى برله گنه يعنى شرعا اولترو واجب بولغان كشى نيگنه

اولترو درست ديمك اولور .

قال رسول الله صلى الله عليه وسلم (لا يحل دم امرىء مسلم الا

بِأَحَدِي ثَلَاثِ الشَّيْبِ الزَّانِي وَالنَّفْسِ بِالنَّفْسِ وَالتَّارِكِ لِدِينِهِ

المفارق للجماعة) رواه البخاري ومسلم معناسي (مسلمان نىڭ قانى درست

توگىل مگر اوچنىڭ بىرى بىرلە گنە درست در نكاح كورگان زنا قىلوچى، كىشى اولترگان كىشى نى، دىنىن تاشلاپ اهل السنة والجماعة دن آيرلغان كىشىنى دىمىك اولور . بىس شرعا اولتروى درست بولغان كىشىلر شونلردر .

— ۲۱ —

الزنا

اشد حرام وگناه كىبىره كىفرلىكنى آرزغنه توبان بولغان قىامت بر فعلدر . كىراك شرىعت اسلاميه جهنمدن وكىراك نظام وقانون نظردن مطلقا ممنوع بولغان اشدر . چونكه بو زنا ديگان نرسه فقيرلىكنى كىتوره در هم آدمنىڭ يوزندن نورن آلوب چىركىن بر قىافت كه آلماشدروى معلوم در شونىڭ اىچون ده (الزنا والغنا لا يجتمعان) دىمشاردر يعنى زنا هم بايلق بىرى آخربىلە جىولماسلر دىمىك در .

حراملىقى بنى اسرائيل سوره سىنىڭ ۳۲ نچى آيتى بولغان : (وَلَا تَقْرَبُوا الزَّانِيَ إِنَّهُ كَانَ فَاحِشَةً وَسَاءَ سَبِيلًا) بىرلە بيان واثبات ايدىلمشدر .

وبو زنا ايدوچىلر اىچون اكرده عملرلنده بىر مرتبه نكاح كورماگان بولسه لار زنا قىلولرى تحقىقلاب بلنسه قرآن الكرىم هر ايكىسنه يوز مرتبه قانچى صوغوايله امر ايدىدر . چونكه سوره نورنىڭ ۲ نچى آية جليله سنده :

(الزَّانِيَةُ وَالزَّانِي فَاجْلِدُوا كُلَّ وَاحِدٍ مِّنْهُمَا مِائَةَ جَلْدَةٍ)

ديوب بيورلمشدر .

واگرده عمرنده بر مرتبه نکاح صحیح ایله نکاح کیچکان آدم زنا ایدرسه رجم یعنی طاش برله آتوب اولتورورگه حکم ایدلیمشدر آنک ایچون حکمی باقی بولوب قرائتی منسوخ بولغان

(الشَّيْخُ وَالشَّيْخَةُ إِذَا زَنِيَا فِارْجَمُوهُمَا نَكَالًا مِّنَ اللَّهِ)

آیه کریمه سی دلیلدر .

— ٢٢ —

قَدْ فِ بِالزَّانِيَا

یعنی زنا قبولی حق بولماغان کیشینی زناچی دیوب سوکمک بو اشد حرام وهیچ بروقت کیچورلمی تورغان الوغ گناهدر اگرده برکشی عقیفه خاتوننی سین زناچی دیوب سوکسه صوگره اثبات قیلا آلماسه قرآن عظیم نك نور سورده سینک عچی آیه جلیلله سینک قوشوی بو نیچه اول کسه نی حد لازم بولادر چونکه قرآنک:

(وَالَّذِينَ يَرْمُونَ الْمُحْصَنَاتِ ثُمَّ لَمْ يَأْتُوا بِأَرْبَعَةِ شُهَدَاءَ

فَاجْلِدُوهُمْ ثَمَانِينَ جَلْدَةً وَلَا تَقْبَلُوا لَهُمْ شَهَادَةً أَبَدًا)

دیبه بیورلمشدر .

— ۲۳ —

الْبُهْتَانُ وَالْاِفْتِرَاءُ

بهتان براوگه هېچمه يوقنى يعنى قيلماعان اشنى قيلمى يايسه اول شونداين اش قىلادىوب يالا يابودر . بوهم اش حرام وكشيگه بيك زور ظلملق قىلودر . بونك حراملقينه دليل نساء سوره سنه ۱۱۰ نچى آيه (وَمَنْ يَكْسِبْ

خَطِيئَةً اَوْ اِثْمًا ثُمَّ يَرْمِ بِهِ بَرِيًّا فَقَدْ اِحْتَمَلَ بُهْتَانًا وَاِثْمًا مُبِينًا) در .

اِفْتِرَاءُ : بوهم بهتان كى بر قبيح صفتدركه براوگه سن شونداي اش قىلاسن يايسه سن شونداي سوز ايتدك ديوب يالغانلاودر ودخى بر كمسه الله تعالى شول اشنى حلال قىلمى ديوب حرام اشنى يالغانلاسه بوهم الله تعالى گه افترا بولادر يايسه بر سوزنى پيغمبر عليه السلام سوزى يعنى حديث ديوب ايتسه بو پيغمبر عليه السلام غه افترا بولادر بونلر بيك الورغ گناهدر ودليل قطعى برله حراملقلى اثبات ايدلمشدر سوره نحل ۱۰۸ نچى آيتده (اِنَّمَا يَفْتَرِي الْكَذِبَ الَّذِيْنَ لَا يَوْمِيْنَ بِآيَاتِ اللّٰهِ وَاُولٰٓئِكَ هُمُ الْكٰذِبُوْنَ) ديه بيان ايدلمشدر .

— ۲۴ —

السُّوْءُ بِالظَّنِّ وَالتَّجَسُّسِ

سوؤ ظن يعنى مسلمان آدمك اشىنى يامانلقغه يوراو هېچ بر دليلسن ياوز

گمان قبیلو فرضاً اول شوندا این اورنغه کینکاندر ، آنارغه فلان کشیلمر کیلمدیلمر
شوندای اش قبلاچاق بولاتورغانلردر دیوب هر وقت کشینک اشین تیکشروب
یاوزلق برله حکم ای دیوب تورو سو ظن نامنده بولوب اش حرام و اخلاق
ذمیمه نك باشی در .

تجسس : دخی سو ظن کی حرام بر اشدر کشینک عیبین بلورگه طر شاق
و آنک عیبیلرین ازلماک تجسس نامنده در بونلرنک حراماقینه دلیل حجرات
سوره سنده ۱۲ نجی آیه (یا ایها الذین امنوا اجتنبوا کثیراً من

الظن ان بعض الظن اثم ولا تجسسوا) سو ظن نك کیر یسی
حسن ظن یعنی کورکام اوی کشینک هر بر اشین یاخشیلنغه یوراودرکه
اسلامیت جهتندن بیک کورکام و هر کم ایچون تیوشلی بر صفتدر اخلاق
همیده نك باشی در و هر کم ایله دوستانه و محبانه اولماق ایچون برنجی قرالدر .

— ۲۱ —

السب والغیبة

سب یعنی کشینی سوگو یمان سوزلر ایتوب حقارت قبیلو چن اعمق لاق
و اخلاقسزلق بر صفت بولوب حراملغی حدیث شریف ایله مثبتدر یعنی
یبعمبر علیه السلام (سبب المسلم فسوق) دیمشدر مسلمان کسه نی
سو کمک فاسق لاق دیمک او اور و دخی کشیدن کولماک آنک عیبیلرین ایتوب
مستقلاماق دخی حرامدر چونی استهزاء دیورار بونک حراملغی آیت ایله

مىثبت در سورة حجرات اى (لايسخر قوم من قوم عسى ان يكونوا خيرا منهم) ديه استوزادن منع ايدامشدر.

غيبه: براونى آرتنى سوكمك هم عيبلر ين سويلاب و آنى نيكشروب يورمك در بويگراكده يمان صفت در بوندای آدمنىك هيچكم آلدنده قدرى بولماس هر كم بوندن نفر تانور حرام قطعى بولغان بر اشدر بو خصوصه نيچه نيچه حديث و آيت لى وارد اولمشدر حجرات سوره سنده:

(ولا يغتب بعضكم بعضا ايحب احدكم ان ياكل لحم اخيه

ميتا فكرهتموه) دى (الغيبه اشد من الزنا) حديث شريفى

بونىك ايچون در معناسى غيبت زنادنده يمانراق ديمك اولور.

— ۴۵ —

— ۲۶ —

النميمة والنفاق

نمامت يعنى كشيلىر آراسنده سوز يورتمك نيگى كشى سىنىك حقكده شولاي ديدى بو كشى سىنىك شولاي قىلورغه كلى ايكان ديگان كى اشرده بولو نماچىلىق در ايك قباحت بر صفتدر كشىنىك قدرين وآبروين كيتاره تورغان بوزوق بر اشدر حراملىق قرآن ايله مىثبت ن سوره سنده

(هماز مشاء بنميم) ديناامشدر.

نفاق: دى نميمه قىبلندن بولغان قبيح بر فعلر كه ايكى يوزلى بولوغه آيتورلر

مثلا بر كشي يانينه بارغاج اول كشي او كغايينه توروب آنك موافقچه سوزلا شور ايكنچيسى يانينه بارغاج دغي ده شولاي آنك استاديكنچه سويلا شور بونداي آدمنى منافق ديوب ايتورلر بو شوند اين حرام اشدر كه منافق لرحقنده قرآن الكريم ده مخصوص بر سوره باردر وبو خصوصه وارد اولان حديث لرده حسابسزدر جمله دن برى (مَنْ كَانَ لَهُ وَجْهَانِ فِي الدُّنْيَا كَانَتْ لَهُ لِسَانَانِ فِي الْآخِرَةِ) در معناسى: بر كمسه نك دنيا ده ايكي يوزى بولسه آخرتده ايكي تلى بولور ديمك در.

— ۲۷ —

الْكَذِبُ

يعنى يالغان سويلاو خلقلرنك ايك يماني وكشينك قدرى ودرجهسى كيتوگه سبب بولغان اشلرنك ايك برنجى سى يالغانچىلق در؛ بر آدمك برگنه يالغان سوزى سيزلسه آنك مك درست سوزينه ده اعتبار قيلمبلر آنك سوزى بولسه اعتبار يوق ديوب بر برسينه عبرت ايتوب كورساتوشلر حراملغى حديث شريف برله مثبت در (الْكَاذِبُ عَدُوُّ اللَّهِ) دينلمش يعنى يالغانچى الله نك دوشماني ديمك اولور.

بونك كيروسى صداقت يعنى هر اشده وسوزده توغرى اولماق در بويك كوركام صفت وفرض بر اشدر فرض لغى قرآن ايله بيان ايدلمشدر (رِجَالٌ صَدَقُوا مَا عَاهَدُوا اللَّهَ عَلَيْهِ) قول شريفيدر توغرى

كېسەبى ھەر كىم سۆز ۋە ھەر كىم آناغە انابت ايدىر ، الوغلىر آلدندە
قدىرلى ودرجەلى اولور ، قىامت كوتندە الوغ درجەلرە نائل اولور .

— ۲۸ —

الشَّمَاةُ

يعنى براوگە ضرر ، بلا و قضا كېلويىنە شادلانماق آناغە كوبدىن شولاي كىراك
ايدى چاقغنە دىوب قوانوب يورمك در بويىك مذموم بر صفت ھرام بر فعل
وچن احمقلىق در ، بونك كىرىسى نصيحت در يعنى مسلمان آدمك اشى
آلغە كېنوگە قوانماق ھم آنك دولتىنك آرتوون تلامك اوزك سويگان
نرسەنى مسلمان قرداشيكە دە سويىك وتلامك اوزك سويماگان وتلاماگان
نرسەنى مسلمان قرداش اېچون دە سويماوسزلك در وبو كوركام صفت
ھم فرض بر اشدر آنك اېچون پيغمبر صلى الله عليه وسلم (لَا يَوْمَنُ
أَحَدُكُمْ حَتَّىٰ يَحِبَّ لِأَخِيهِ مَا يَحِبُّ لِنَفْسِهِ) دىوب ييورمشدر
معناسى : سزنىك براوگز مؤمن بولماز اوزىنە سويگان نرسەنى مسلمان
قرداشينە سويگانگە قدر دىمكدر .

دخى دە (الَّذِينَ النَّصِيحَةُ) حديث شريفى مرويدىر دىن نصيحت
دىمك اولور .

دخى دە (مَنْ مَشَىٰ فِي عَوْنِ أَخِيهِ الْمُسْلِمِ وَمَنْفَعْتُهُ فَلَهُ ثَوَابُ
الْمُجَاهِدِينَ) حديث شريفى مرويدىر . معناسى :

بر كىسه مسلمان قرداشينىڭ فائده سىنىڭ و ياردىمىنىڭ يورسىه بونارغە مجاهدىن نىڭ
 ثوابى دىمىكىر .

(مجاهدىن دىن صوغىشىنە بارغان كىشىلردىر) .

دخى (وَاللَّهُ فِي عَوْنِ الْعَبْدِ مَا كَانَ الْعَبْدُ فِي عَوْنِ أَخِيهِ)
 ھىدېث شريفى يعنى اللھ قلىنىڭ ياردىمىنىڭ بولور قىل مسلمان قرداشىنىڭ ياردىمىنىڭ
 بولغان زمانىدە دىمىكىر . بس اينىدى معلوم بولسون كە شىماتە نە درجە يەانلىقى
 ونىصىحت نىڭ نە درجە كىرا كلى و ثوابلى بىر اش ايدى كى .

— ۲۹ —

الحسد

حسد يعنى كونلاشنىڭ مىثلا بىر اونىڭ مالىن يابىسە درجە سىن آندىن كو بسىنىڭ در
 بو بىنىڭ يىمان و حرام صىفتىر بونداى آدمىنى حاسد دىوب ايتولە در آنلر
 نى درجە كونلاشسىلردە اول كىشىنىڭ مالىنە يابىسە اللھ تعالى نىڭ رحىمتىلە
 بىرلىگان درجە و قدرىنە اصلا ضرر كىتورە آلماسلر فقط اوزلرى اىچون
 عمرلك بىر مرض چىر بولور چونكە حسدى كىسە ھىر وقت قاىغودە و اچىدىن
 يوقىنى فرض قىلوب كوندىن كون كىبودە بولور اوزىدە بولغان قدرىنىڭ
 راحتىن دە كورە آلماز اللھ تعالى نىڭ و بارچە آدمىلرنىڭ دوشمانى اولور ،
 حاسد كىسە شول قدر ياوز و قىبات كىشىلەر كە آنلرنىڭ ياوزلىقتىن صىغو
 بىرلە اللھ تعالى پىغمبىر صلى اللھ عليه وسلم گە امر ايلادىكى سورە ۹۰ فلق دە
 بىيان ايدىلىشىدۇر و بو حسد جىمىع حرام اشلىرنىڭ و اخلاق ذىمىمە نىڭ باشىدىر
 چونكە بىر كىسە حسدى اولسە آناردە شىماتە ، نىمىمە ، نىفاق ، غىبىت ، سب ،

بوھتان واقفرا كىبى اشلرنىڭ بولوى لازىمدر زىرا آنلار جملەسى حاسدنڭ
درتىن باصدىرە تورغان صفتلردر .

فلان كەمسە بىگراڭ ياخشى ساتو ايتە بزده يوق ، فلاننىڭ اطى بىگراڭ
ياخشى ھاي اولسە ايدى ، اول كەمسە بىگراڭ زور يورط صالحى ھاي بر
ضرر كىلسە ايدى دىگان كىبى اشر ھر قايسى حسدن ايتولمىشلردر .

ھر كەم گە معلوم اېلىس لعين شول حسدى سەببلى نى قدر پلند درجە سندن
توشوب لغت ايدلوب بو كوندە ھر كەمنىڭ دشمانى بولوب قالمىشدر .

حراملىغىنە دليل (اَمْ يَحْسُدُونَ النَّاسَ عَلَىٰ مَا آتَاهُمُ اللّٰهُ مِنْ

فَضْلِهِ) (نساء سوره سنده ۵۲ نچى آيە) دخى پىغمبر عليه السلام (الْحَاسِدُ

لَا يَدْخُلُ الْجَنَّةَ) دېمىشدر حسدى جنتكە كرماس دىگان سوز .

— ۳۵ —

الكبير

يعنى اوزىن اوزى كىشىدن آرتق كوروب الوغلانو هو الانودر بو ايسە
خلقلرنىڭ ايلڭ يمانى واشد حرام بر صفتدر . ولو بر كەمسە عالم ھم
الوغ درجەلى كوركام ھم باى دە بولسون ھمان اوزىن اوزى كىشىدن آرتق
كورماو تكبرلنماو فرضدر . چونكە الوغلق الله تعالى گە مخصوص بر صفتدر .
كبرلى كەمسەبى الله تعالى سومادىكى كىبى باشقە جەمىع آدم ھم سوماسلر آنىداى
آدمنىڭ ھېچ بر دوستى بولماز اگردە آنارغە بر آفت ايرشسە ھېچ كەم
قزغانماز تكبر ايدى دېوب تورورلر قرآن الكرىم دە (اِنَّهُ لَا يَحِبُّ

المتكبرين) دینلمشدره. در سنکده الله تعالی تکبر لک قیلوچی آدم لرنی سوماز
دیبهک دره.

کبرلی کمسه ابلیس لعین ایله بردر چونکه ابلیس لعین ده مین آدم دن آرتق
آنا رغه سجده قیلیم دیوب خورلق و ذلت ده قالمشدره.

کبرنک ضدی تواضع یعنی توبانچیلکی بولودر بو بیک کورگام صفت وچن
مسلمانلق در تواضع لی کمسه اوزین توبان درجه ده کورسه ده الله تعالی آنک
درجه سیننی کوتارور والله تعالی نك دوستی اولور.

(مَنْ تَوَاضَعَ لِلَّهِ رَفَعَهُ اللَّهُ تَعَالَى) حدیث شریفی هم شونی بیان

قیلمشدر یعنی بر کمسه الله رضالقی ایچون تواضع لی بولسه الله تعالی آنک
درجه سین یوقاری قیلور دیگان سوزه. بس هر کمگه نیوشلی بولادر بو کبر
دیگان نرسه نی کونک لگه بر ذره قدرده کرتما سکه زیرا براونک قلبنده بر
اورلق قدر تکبر لک بولسه اول کمسه جنت که کرماز معناسنده حدیث
شریفر بیک کوبدره.

— ۳۰ —

— ۳۱ —

تَدَلُّلٌ وَ تَمَلُّقٌ

اما بن تواضع لی دیوب اوزنگن توبان درجه لی کمسه لر آلدنده اوز درجه گنگه
موافق بولماغان صورتده تواضع لق قیلوب اوز قدرگنی یوغالتماق و آنلرنی
تعظیم قیلماق دخی کورگام اش توگلدن بونی ندلل تملق دیوب ایته لره.

و با خصوص دنیا ایچون بایلرنی آرتق تعظیم قیلماق آرتق تواضع لی بولماق
اشد حرام و گناه کبیره در چونکه (مَنْ تَوَاضَعَ لِغَنِيٍّ لِأَجْلِ غَنَاهُ

ذەبٌ ثَلَاثًا دِينَہ) حدیث شریفنڭ مەھومىچە بىر كىمىسە بايغە بايلىقى
 اېچىپ تۈزەلتىپ قىلىشە دىننڭ اۋچىدىن اېكى اولشى كېتەدر .
 فرضا نادان بايلارنى وىتكىر كىمىسەلرنى كورۇپ بوگولمىك وآياق اورە
 تۈرمىق تىللەدر . اما عالملىرگە وىلم استاۋدە نە قدر تىلىق ايداسەدە
 ثواب واجردر .

— ❁ —

— ۳۲ —

الرِّيَاءُ

بو سوزنڭ تىرىكچە مەناسى اوزىن اوزى كورسانۇدر اما شىرىعتدە آخىرت
 عملى بىرلە دىنيا فائىدەسىن ازلاۋگە ايتۇلەدر مىثلا كىشىلر بىنى تقوى دىۋوب
 ايتسۇنلر دىۋوب كىيۇم سالۇم وعبادتدە رىيالانۇ كىبى اشلر باردر زور چالما
 كىيۇ ، اوزون چاپان كىيۇب كىشى آلدندە گل آلتغە غنە قاراب تۈرۈپ
 اېكى سوزنڭ بىرنە بىسم الله هم سبحان الله دىۋوب اوتۇرۇ ، كىشى بوغندە
 فرضلرون ادا قىلماسەدە كىشى بارندە نوافل ايلە اۇغراشو كىبى اشلر هر
 قابۇسى رىيادىر بو اشد حرام واخلاق ذمىمەنڭ الوغسى حتى شرك بالله
 درجەسىندە بولغان گناھ كىبىرەدر چۈنكى رىيالى كىمىسەلر اللەغە عبادت قىلغان
 بولمىلر بلكە كىمگە ياخشى بولۇپ كورناسىلرى كىلە شوگا عبادت قىلغان
 بولۇلر بو البتە الشرك بالله بولادىر و بو رىيانڭ حراملىقىنە (فَوَيْلٌ
 لِلْمَصْلِيْنَ الَّذِيْنَ هُمْ عَنْ صَلَاتِهِمْ سَاهُوْنَ الَّذِيْنَ هُمْ
 يَرَاوُنْ وَيَمْنَعُونَ الْمَاعُونَ ❁ فَمَنْ كَانَ يَرْجُوا لِقَاءَ

رَبِّهِ فَلْيَعْمَلْ عَمَلًا صَالِحًا وَلَا يُشْرِكْ بِعِبَادَةِ رَبِّهِ أَحَدًا) آية
کریمه لری دلیلدر .

ریانک ضدی اخلاص یعنی قیلا تورغان عبادتلرنی محض الله رضالغی ایچون
واستینه فرض بولدیغی ایچون دیوب قیلودر هر عبادت ایچون اخلاص
فرضدر عبادتلرنک مقبول بولوی اخلاصغه موقوفدر .

فرضلقینه دلیل (وَمَا أُمِرُوا إِلَّا لِيَعْبُدُوا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ
هَمْ إِلَّا لِلَّهِ الدِّينُ الْخَالِصُ) آیه جلیله لری ایرور .

— ۳۳ —

قَهْرُ السَّائِلِ

صوراوچینی کیراک صدقه وکیراک بر یموش بولسون صوراغانون بیرمایچه
آنی سوکمک آچولماق قهر السائل نامنده بولوب حرام اش وانسانیتسزلکدر
چونکه قرآن الکریمده (وَأَمَّا السَّائِلُ فَلَا تَنْهَرْ) دبه بیورامشدر .

اما کونلک تربیه که قدرتی یتکان کشینک یایسه اش اشلاب تابارغه قولندن
کیلوردی کشینک سؤال قیلوی صورانوی دخی حرامدر آندیلرغه بیروده
تیوش توکل بلکه آنلرنی صورانورغه اوگراتر بولوب ینه گناهلی بولو
احتمال . ودخی بر تورلی آدملر بولادر صورانوغه بیروپ کیمته ده نی
تابقانون صانوب اسراف ایدوب خمر ایچوبده بتره لر بوندایلرغه اصلا
بیرو تیوش توکل .

الْفِطَاظَةُ

یعنی یاوز خلقلی قاطی کوکللی و قاطی سوزلی مهر بانسز شفقتسز بولماق در خلقلرنک
اقبعی هم حرام و یار آماز عادتدر بوند این آدمغی (قانسز) و (گرو بیان) دیوب بزنگ
نلدده ایته لر . بونک ضدی رحیم و شفقت لی بولماق در بو بیک کورکام
صفتدر کشیکه نه درجه رحیم و شفقت قیلنسه کشی دن ده شول قدر مرحمت و شفقت
کوروب بولادر .

چونکه قرآن الکریم ده (إِن أَحْسَنْتُمْ أَحْسَنْتُمْ لِأَنْفُسِكُمْ) دبه بیورلماشدر
یعنی ایزگولک قیلساگز اوزگز اچون بولور دیمکدر .

رحیم و شفقتلی بولو بیک تیوشلیدر زیرا پیغمبر صلی الله علیه و سام (خیر
الناس من ینفع الناس) دیمشدر معناس: آدملرنک ایزگوراگی
آدمیلرگه فائده کیتورگانی دیمکدر . بس فظاظه دیگان یمان صفتدن قاجو
بیک لازم بر اش اولدی .

الدَّعَاءُ عَلَى أَحَدٍ

یعنی بر کیمسه نک ضررینه دعا قیلماق یا یسه بر کیمسه نی لعنت قیلماق بودغی
بیک قیامت بر صفتدر بن سکا بددعا قیلورمن سن بنم دعائنی آلمیسن
دیگان کیم سوزلر چن دیوانه لک و گناهکارلقدر چونکه دین اسلام ده بر کیم نک
ضررینه دعا قیلورغه رخصت یوق اگرده براوگه بیک آچو کبلسه ده آگا
توفیق و هدایت و اوزگنی آچولاندیرمی تورغان صورتده بولورون الله دن

صوواب ایزگو دعا قبلورغه تیوش بولادر آنارغه یمان دعا قیلو برله هیچ ضرر کیلمی واوزنگه ده هیچ بر فائده کیلمی در . شونک ایچون درکه پیغمبر صلی الله علیه وسلم (مَنْ دَعَا عَلِيَّ مِنْ ظَلَمَةٍ فَقَدْ أَنْتَصَرَ) دیمشدر معناسی بر من اوزینه ظلم قیلغان کشیگه بد دعا قیلسه تحقیق اول کسه دن اوج آلدی دیمکدر . بلکه بد دعا قیلماقک اورتسز بولسه ضرری اوز گگه قایتبه در .

— ۳۶ —

الْجَزَعُ

یعنی صبرسزلق وهر اشد آشفوچیلق ودفی الله تعالی ننگ ویردیکی بلا وقضاسینه وکوردیکی محنت و مشقت که آرتوق اوفتانو، دردلانو یوراکنی یاندر و جزع نامنده در اشد هرام بر اش وچن شیطانلق در .

چونکه هر اشد وهر توغریده صبرلی بولو فرضدر (وَبَشِّرِ الصَّابِرِينَ)

هم (فَاصْبِرْ لِحُكْمِ رَبِّكَ) آیه جلیله لری بوگا دلیل در .

صبرسزلق برله قیلنغان اش هیچ بر وقت اوکچکه توشورمی قالدیرماز وزور

گناهی بولوغه سبب بولور . چونکه حدیث قدسی شول روشچه (مَنْ لَمْ

يَرْضَ بِقَضَائِي وَلَمْ يَصْبِرْ عَلَيَّ بَلَاءِي فَلْيَطْلُبْ رَبًّا سِوَايِي)

معناسی بر کسه بنم قضاه راضی بولماسه بلامه صبر ایلامسه بن دن باشقه

خواجه فی استاسون یعنی رحمتمدن سورلکسون دیمکدر .

بس بویله اولغاج صبرسزلقدن وچدامسزلقدن بیک صاقلانو لازم اولادر .

— ۳۷ —

وقاۋە

يعنى اوياتسىز وادبسىز بولو سوز سويلا گانده قبيح سوزلر قوشوب سويلا
 شرعا قبيح و مکروه بولغان اشلردن اوبالماو وقاۋە نامندە در . بىك یمان صفت
 و حرام اشدر (الْفَحْشُ لَيْسَ مِنَ الْإِسْلَامِ) حديث شريفى بونک
 حراملقينه دليلدر يعنى اويات اش بوزوق سوزلر اسلام دن ايماس يعنى
 شونداى کسه لر مسلمان ايماس ديمکدر . بونک عکسى حيا يعنى اوياتلى
 و انصافلى بولو بىك کورکام و تيوشلى بر صفتدر .

تيوشليلكى (الْحَيَاءُ مِنَ الْإِيمَانِ وَالْإِيمَانُ فِي الْجَنَّةِ) حديث
 شريفى ايله بيان ايدلگان معناسى اوياطلى بولو ايمانندن ايمان اهلى
 جنتده ديمکدر .

— ۳۸ —

سکر

قيلو دغى حرام در اما دشمان نك شرندين قوتلوا ايچون اوگرانو درست ديوب
 بعض علما فتوى بيرمش لر حراملقينه دليل طه سوره سنه ۶۹ نچى آيت
 (لَا يَفْإَحُ السَّاحِرُ حَيْثُ أَتَى) در .

— ۳۹ —

السَّرِقَةُ وَالْخِيَانَةُ

سرقه يعنى اوغريلق اوز رخصتمدين باشنه كشينك مالين ياشروب آلودر .

كشېنىڭ دىنيا و آخرت بختىسىز وراحتىسىز بولويىمە سبب بولغان اشلارنىڭ
 بىرىچىسىدۇر . اگرده بىر كىسەنىڭ دىيادە وقت بىرگنە بولسەدە اوغرىلىقى
 سىزلىسە اول كىشىنىڭ ھېچ بىر قدرى قالمىدىر ھەر كىم بونى اوغرى قاراق
 دىيوب ايتور و آنى ھېچ بىر خىدمتكە قبول قىلماسلىرى تامام خورلىقە قالور بىر
 اوغرىلىق سىزلىگاننىڭ سوڭىندە نى قدر توغرى بولورغە استاساڭدە وتوغرى
 بولساڭدە ھامان بىر كىم دە انابت قىلماز . و بونىڭ ھراملىغىنە دىل قىران
 الكرىمنىڭ (وَلَا يَسْرِقَنَّ) آيە جىلېلەلرىدۇر .

اوغرىلىقنىڭ دىيادە جىزاسى ھەر ايكى قولىنى كىسودىر چۈنكى مائىدە سۈرەسىنىڭ
 ۳۹ نچى آيىتىدە (السَّارِقُ وَالسَّارِقَةُ فَاقْطَعُوا أَيْدِيَهُمَا جِزَاءً
 بِمَا كَسَبَا) دىيە بىيورلىمىشۇر .

خىيانەت : دىخى اوغرىلاو قىيلىندىن بولغان اشد ھرام اشد لىكىن بوخىيانەت شول
 روشچەكە بىراونىڭ بىر نىرسە سىنە بايسە بىرگان و صانارغە قويغان مالينە قول
 يابو كىبى ايلان بولور . بوخىيانەت دىگان نىرسە ھەر توغرى دە بولادىر مىثلا صاتو
 ايتودە اولچاۋونى كىم قىلو آر شىننى قىسە قىلو بايسە يىخشى مالغە ناچار بىر
 نىرسە قوشوب يىخشى مال ھسابىدىن صاتو بايسە اوزىمە شول ھق دىيوب
 يالغانلاب آرتقى بها ايلە صاتو ، بايسە شول بهانى بىردىلەر دىيوب يالغانلاب
 كىبى اشلار ھەمەسى خىيانەت اولوب ھرام و ظلملىق دىلر . چۈنكى اولچاۋولرىنى
 تىگىز قىلماق فرض ايدۇكى (وَأَوْفُوا بِالْكَيْلِ إِذَا كَلْتُمْ وَزِنُوا
 بِالْقِسْطِ الْمُسْتَقِيمِ) آيت كرىمە سىلە امر ايدىلىمىشۇر .

دىخى بىر كىسەنىڭ امانەت ايدىوب بىر بىرگە آلوب بارورغە بايسە صاقلارغە

وياخود توتا تورورغه بيرگان نرسه سینه نیو دخى امانتغه خیانت بولوب
اشد حرام ظالمق در .

چونکه قرآن الکریمده (**إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُكُمْ أَنْ تُؤَدُوا الْأَمَانَاتِ
إِلَىٰ أَهْلِهَا**) دیو امانتی خواجه لرینه طابشرو ایله امر ایدلمشدر .

— ۴۵ —

خُلُقُ الْوَعْدِ

عهد ایله سوز قویشقان اشدیه عهدی بوزماق معناسنده در بو هم حرام اش
ومناقق لقدر ودخی کشینک آبرویسنز و اشانچسنز بولوینه سبب در حدیث
شریف هم شونی آکلته در (**أَيُّةُ الْمُنَافِقِ ثَلَاثٌ وَإِنْ صَامَ وَصَلَّىٰ
وَزَعَمَ أَنَّهُ مُسْلِمٌ إِذَا حَدَّثَ كَذَبًا وَإِذَا وَعَدَ أَخْلَفَ وَإِذَا**
أَوْثَمَنَ خَانَ) معناسی: منافق نك علامتی اوچدر: گرچه روزه توتسه ده
ونماز او قوسه ده واوزینی مسلمان دیوب گمان قیلسه ده ، سویلاگان وقتنده
یاغان سویلار ، وعده قیلغان وقتنده خلالق قیلور: امین توتولغان وقتنده
خیانت قیلور .

ودخی قرآن الکریم نك صف سوره سنه ۲ نجی آیتده (**يَا أَيُّهَا الَّذِينَ
آمَنُوا لِمَ تَقُولُونَ مَا لَا تَفْعَلُونَ**) و ۳ نجی آیتده (**كَبُرَ مَقْتًا**

عِنْدَ اللَّهِ أَنْ تَقُولُوا مَا لَا تَفْعَلُونَ) ديه بيان ايدلوب خلف
الوعدنك حراملفي اثبات ايدلمشدر.

— ۴۱ —

ما لا يعنى

يعنى هيچ بر فاقدهسى بولماغان معناسز يوق سوزلر وتوبسز حكايه لر
سويلاب اوتوروب عمر اسراف ايدو دخى حرام واخلاق ذميمه دندير. هم
كشينك درجه سمين يوغالنا تورغان اشدر. هديت شريفى (مِنْ حَسَنِ
اسْلَامِ الْمَرْءِ تَرْكُهُ مَا لَا يَعْنِيهِ) ديه كلمشدر.

يعنى ايرنك اسلامينك كوركامليندن در ما لا يعنى نى قوبوى ديمك
ايروور. ودخى تلنى بوندن محافظه تيوش ايدوكى (مَا يَلْفِظُ مِنْ قَوْلٍ
إِلَّا لَدَيْهِ رَقِيبٌ عَتِيدٌ) قول شريفيله مثبت در.

— ۴۲ —

مراء

يعنى كشينك سوزينه سمين بلهيسن مين بلام، يايسه يوق آلاى توگل بولاي
ديوب كشي كه فارشى توشو مراء نامنده بولوب مذموم صفت و حرام فعل ايد يكنه
سوره كهف ده (وَلَا تُمَارِ فِيهِمُ إِلَّا مِرَاءً ظَاهِرًا) آيت كريمهسى
بوگا دليل در.

— ۴۳ —

جَدَالُ

سوز کوراشدرو سوزم اوستکه چقسون دیوب فچرشو دین ومندهب هم علم
توغر بسنه مناظره قیلشوب قارشوده غینی اویالتورغه ملزم ای دیوب قالدروب
اوزینک فضاپلتین اظهار ایدرکه طرشو جدال ومنظره نامنده بولوب حرام
بر فعل ومنموم خلقدن چونکه پیغمبر صلی الله علیه وسلم (اِنَّ اَوَّلَ

مَا عٰهَدَ رَبِّيْ اِلَيَّ وَنَهَانِيْ عَنْهُ بَعْدَ عِبَادَةِ الْاَوْثَانِ وَشَرِبِ
الْخَمْرِ مَلَا حَاتُ الرِّجَالِ) دیمشدر معناسی: درستلکده بنم اوزر مه

الله تعالی عهد قیلغان وطیغان نرسه لرنگ اولگیسی پوطلرغه عبادت قیلودن
خمر ایچودن سوگره آدملر ایله مناظره ومجادله قیلودن در .

— ۴۴ —

طَبِيرَةُ

یعنی شوملانو بر نرسه نی یمانلقغه یوراویایسه بر اشنی شوناردن در دیوب
بلو کبی اشلر طیره نامنده بولوب حرام وگناه کبیره در .

مثلا: ات اولی بر قضا بولور ایندی، اول قوزغون اوچرادی بواش خبرسز
بولور آخری، اولغه کوکی کیلوب فچرسه پوزار چغا دیوب اینوکبی اشلر .
ودخی بگا شوند ای قضا بولدی فلان حضرتنگ قولین اویباگان ایدم
شوندن در آخری دیگان کبی سوزلر هر قایوسی طیره در .

بو بيك يمان اشدر زيرا پيغمبر صلى الله عليه وسلم (الطيرة شرك)
ديمشدر يعنى شوملانو اللهغه شركت در ديمك .

— ٤٥ —
ل ع
الأمْنُ

يعنى بن يخشى آدم گناه قيليم بنده هيچ كمنك حتى بوق ديوب الله
تعالى نك عذابندن قورقبيجه امين بولو هم گناه كباير و حرام صفت در .
(أَفَأَمِنُوا مَكْرَ اللَّهِ فَلَا يَأْمَنُ مَكْرَ اللَّهِ إِلَّا الْقَوْمُ الْخَاسِرُونَ)
قول شريفى دليلدر .

— ٤٦ —

الْيَأْسُ مِنَ رَحْمَةِ اللَّهِ

بن بيك اولوغ گناهليمن بكا الله نك رحمتى اصلا بولماس بن عذابه كررم گنه
ايندى ديوب الله تعالى نك رحمتندن اميد كبسوده اشدهرام و مسلمانسر لقدر .
چونكه الله تعالى (لَا تَقْنَطُوا مِنْ رَحْمَةِ اللَّهِ) يعنى الله تعالى نك
رحمتندن اميد كيسمه كزديه امر ايلامشدر .

— ٤٧ —

الْبِدْعَةُ السَّيِّئَةُ

يعنى اشريعتكا و سنت رسول كه خلاف بولغان عادتلر چقارماق يابسه آنلرنى
قبول قيلماق حرام اولوب رسول اللهغه ايارما و چيلك بولادر .

چونکه قرآن الکریم نلک حشر سورہ سنده ۸ نچی آیتده (وما ایتکم
 الرسول فخذوه وما نهیکم عنه فانتهوا) دبه امر ایدلمشدر .
 یعنی سرلرگه رسول الله ککتورگانلرنی قبول ایدوب واول طیبغالردن
 طیبولکنز دیمک اولور .

— ۴۵ —

— ۴۸ —

التخفیف بالقرآن

یعنی قرآن الکریمنی تخفیف قیلو کبراک یا کلش او قو برله وکبراک
 چیکلگه گنه صاناب یا کلش بوکلش معنا بیرو برله وکبراک غیرلر او قوغانده
 باشقه اش برله مشغول بولوب طکللامی تور و برله ، یابسه قابده بندی شوندا
 واخلاصنز کشیلر آلدنده او قو برله ، یابسه جرو و موزیکا کویلرینه
 اوخشانوب او قو برله بولسون هر قایوسی اشد حرام و گناه کبیره دن درلر .
 چونکه قرآننی درستلاب او قو کبراکلیسکی (وَرَتِلِ الْقُرْآنَ تَرْتِیْلًا)
 آیت کریمه سیله امر ایدلمشدر . تفسیرسز معنی بیرو درست توکللکی
 (مَنْ فَسَّرَ الْقُرْآنَ بِرَأْيِهِ فَقَدْ كَفَرَ) حدیث شریفیله معلومدر .
 یعنی بر کسه اوز فکری برله قرآنغه معنی بیرسه تخفیف کفرلک قیلدی
 دیمکدر . غیریلر او قوغانده طکللاب تور و تپوشلیلیگی سورہ اعرافده
 ۱۵۴ نچی آیتده (وَإِذَا قُرِئَ الْقُرْآنُ فَاسْتَمِعُوا لَهُ وَأَنْصِتُوا
 لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ) ایله مثبتدر .

بس بوغاروده ايتولگان اشلر همهسى قرآننى تخفيف اولوب اولوغ گناھلى
فعل لردن بولمىغى ايجون صاقلانو فرض در .

— ٤٩ —

اِظْهَارُ السِّرِّ

يعنى سر تاراتو سويلا بورو كبراك اوزيكنكين بولسه ده حرام
وانابنيزلكدر وكشى سرين بولسه خيانت هم كشيگه ظلم در . چونكه بوسرى
تاراتو كوب فتنه لرنك و هم كوب كشى لر ايله دوشمانلا شولرنك باشيدر .
پيغمبر صلى الله عليه وسلم :

(لَا يَحِلُّ لِأَحَدٍ أَنْ يَغْشَى عَلَى صَاحِبِهِ مَا يَكْرَهُ) ديمشدر . يعنى

هيچ براوگه حلال ايماس يولد اشينك ضررينه و اول مكروه كورگان نرسه نى
تاراتو ديمك اولور .

— ٥٠ —

ظُلْمٌ

يعنى كشيگه قاتى بولوب كشى جبرلاو، تالاو، رنجتو، كشينى قينار، مالينه تيو،
حاصل كشى ضررينه بولغان اشلر بارچهسى (ظلم) نامنده بولوب بتون
حرام لرنك باشى در . ظلملى كشينى ظالم ديوب ايتلر قرآن الكريم ده
ظالم لر خصوصنك نيچه و نيچه آيت لر باردر هر قابوسى ظالم لره بولاچاق عذابلر نى
يمانلقلر نى بيان ايدوب شول يمان اشدن صاقلانورغه امر ايلامشدر .

(وَاللّٰهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظّٰلِمِيْنَ) ديه بيان ايدلمشدر . يعنى

الله تعالى ظالم قومنى توغرى يولغه صالحاس ديمك اولور .

حرام بولغان اشلر دى بيمك كوبر لکن بارنده بويله مفصل ايدوب بيان قىلغانده كتاب بيمك اوزونغه كيمه در . شونك ايجون ده بويله آيروب آيروب شول (٥٥) دن صوگره بيان قىلنمايچه باريسى بر مرتبه ده گنه كورسانوله چكدر . آنلر هم هر قايس حرام اولوب اوصافى ذميه دندر لر .

ودخى

١ : ضررى تيمى تورغان حيوانلرنى اولتروب جان قيو ، يايسه آنلرنك

يوزينه قيناو ، ياخود نيجك بولسه ده رنجتمو ، يايسه اوت برله عذاب قىلو كى اشلر حرام در .

٢ : اولگان آدمنى يمانلاب سويلاو يايسه ميتنك اعضاسينه ضرر كيتورو .

٣ : كشيگه قوشمه آت ايله ايتو يايسه شونداى آت قوشو .

٤ : براونك مالين تابساك بيرمايچه تورو .

٥ : يالغانه شهادت بيرو يايسه حق لقنى بله توروب ايتماو .

٦ : قز بالانى اوزى راضى بولماغان يرينه كوچلاب بيرو .

٧ : ايكى خانونى بولغان كشى هر ايكيسين نيگزلك برله تونماو .

٨ : دورت خانون اوستينه ينه خانون آلو ، حيض ونفاس وقتنده خانونينه

ياقنلق قىلو ، يايسه حبضلى وقتنده خانونين طلاق قىلو ، يايسه هيچده

كونلاشمايچه خانونين بات ايرلر برله قاتشدر و كى اشلر بارچهسى

حرام در .

٩ : كىچىكى قربان و تلاك قربانلر چالو يعنى الله تعالى دن باشقەنك
رضالغى اىچون .

١٥ : باغوچىغە اوشانو وباغوچىلىق قىلو .

١١ : ھىچ بىر عنىرسز آنط ايدوب الله نك اسمن تخفيف قىلو يايىسە الله اسمندن باشقە
بىرسوز بىرلە آنط ايدو ايكىمكىر، شول قوياشدر دىوب ايتو كىي .

١٢ : حرام اشنى قىلورغە بىسملە ايله باشلاو .

١٣ : كىشىگە عورتىن كورساتو ياخود اوزى كىشى عورتىنە ھىچ بىر عنىرسز
كوز نوشورو .

١٤ : بىلگە (پوياس) دىگان بارماق قالونلق بىر باو بىلاو يايىسە مجوسىلر
اشلاپەسى كىو .

١٥ : كىشى اوز اوزىنى اولترو يايىسە قىدا بىر بىر اعضاسىن ايمگانو .

١٦ : اىزگو وعالم تقوى كىشىلرنى دوشمان كوروب فاسق لرنى دوست توتو .

١٧ : كىشىنى نىچك گنە بولسەدە گناھ بولغان اشكا قىزقاروب قىلدرو .

١٨ : كىشىگە بىت چقارو يايىسە كىشىلرنى گناھغە قىزقارە تورغان جىرولر جىرلاو .

١٩ : جانلى نرسەنك صورتىن ياساو كىشى وحيوان صورتلىرى كىي .

٢٥ : اوغرلانغان مالنى بلە نوروب آلو .

٢١ : جنب كو بىچە يورو .

٢٢ : ايتى حلال بولماغان حيوانلرنك سوتلرىنى اىچو .

٢٣ : ايتى حلال حيوانلرنك عورت بولغان اعضالرون يايىسە بىزلرون
وقوقلرىن يايىسە اوتلرىنى آشاو .

٢٤ : صدقەغە اهل بولماغان كىشى نك صدقە آلوى .

٢٥ : آچووى كىلگان كىشىگە اوچ كوندن آرتق اوپكالا بىورو .

بىس بو اشلر ھرقايسى حرام درلر بارچەسندن صاقلانو لازم در .

الْبَابُ الثَّانِي فِي الْمَكْرُوهَاتِ

مكروه: (مَا ثَبَتَ النَّهْيُ فِيهِ مَعَ الْمَعَارِضِ) يعنى شونداين عملدركه آنڭ طيولمىش بولووى ثابت بولدى قارشى كيله تورغان دليل برله يعنى دليل ظنى برله لىكن بو مكروه تحريمى در يعنى حرامغه ياقن بولغان مكروه بونى قىلغان كىشى گناھلى بولوب قوبغان كىشى ثوابلى بولاچاقدىر .
 حلال گه صاناغان كىشى ايمانسىز بولماس لىكن زور گناھلى بولور .
 بس مكروه ايكى تولى بولادى: برسى مكروه تحريمى ، ايكنچى سى مكروه تنزيھى در .

مكروه تنزيھى شولدىركه اول اشڭ قىلنوى چىركانگچ بولور هم ادبكه يايسه اولوغ وعالم كىشىلرنڭ عادىننه مخالف بولور . حاصل كىشى بارانى تورغان فنا عادتلىر اولور .

بونڭ قىلنوى بىك زور گناه بولماسه ده عادىتسىزلىك وادىسىزلىكدر . سنت عمللرنى قىلماوسزلىق دىكى مكروه تحريمى در . معلم العباداتنڭ قىسىم ثابىننه سنت عمللر آچق ايدلوب بيان اينلىگان ايدى البىنه آنلرنى ترك مكروه بولادى يعنى آنلرنڭ عكسى بولغان اشلىر بارچەسى مكروه اش بولالىرى . شونڭ اىچون ده بوتوغرىك مكروهلرنى بىك اوزونغه تارتوب بيان ايدلماينچە قىسقه گنه ايدوب بارى (۱۰) نومبرغه آبروب بيان ايدوله در .

— — —

— ۱ —

عبادت ده بولغان مكروهلر

طهارتده ، نمازده هم روزده بولغان مكروهلرنڭ بر قدرى بونده قدرلى بيان ايدلىگان ايدى بونده دىكى بر نىچەسى بيان ايدوله چكىدر :

نماز مڪروه بولغان وقتارده نماز اوقو، بر توتاش دن يعنى افطارسز ايكى
 اوچ كون روزه توتو، نيت ايله شروع ايدالگان نفل نماز وروزه لرنى بوزو،
 خاتونلر ايرينىڭ رخصتتىن باشقه نفل روزه غه كرشو، جنب كمسه نىڭ يايسه
 حيمضلى ونفاسلى خاتوننىڭ قرآن اوقوى، قرآندىن كوكل گه آلفان آيت
 ومفراء لرنى تكرارلاماينچه اونتو، جنب كشى نىڭ اذان وقامت اوقوى،
 مقتدى اراوزىن ياراتماغانون سيزه توروب بر كمسه نىڭ نمازده امام بولوى،
 فقط جمعه يايسه شنبه كوننى خاص ايدوب روزه توتو، اذان وقتنده كشيگه
 سلام بيرو يايسه سلام آلو، استبراء قيله تورغان كشيگه سلام بيرو يايسه
 شول وقتنده كشى سلامين آلو، حرام وگناه اشنى قيلوب تورويچيغه سلام
 بيرو، سلام بيرگانده يايسه سلام آلفانده باشنى اييوب قولنى كوكرا كگه
 قويوب تكلفلانو كى اشلر هر قابوسى مڪروه در صاقلانو لازم.

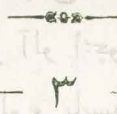
— ۰ —

— ۲ —

مسجد كه كروده و مسجدده اوتوروده بولغان مڪروهلر
 جنب حالنده مسجد كه كرو، مسجد كه كرگانده صول آياتى برله باشلاب
 ادبىز قياقتده يعنى دوب دوب باصوب كرو، يايسه بيك تكبر قياقتده
 كروب كشىلرنىڭ، وينلرى آرقلى آطلاب آلتده غى صف غه اوزو، يايسه
 بن الوغ ديوب آلتده غى صفقه بارور ايچون كشىلردن بول صور او ياخود
 اوزندن توبان درجهلى كشمىنى آلتده غى صدفن چغاروب آنىڭ اورنبنه
 اوتورو، مسجدده عنرسز آياقلرون صوزوب اوتورو، يايسه اويناب، كرگان
 كشيگه بر قاراب، يايسه بورنلرنى وقولاقلرنى قازوب، نشلرون
 آرالاشدروب، يايسه بارماقلرى ايله اويناب شارتلنوب، ياخود نمازلى غه
 يازغان بولوب اوتورولر، يايسه يش يش ساعتكا قاراو وچقروب كيكرو،

تېقروپ تىماق قىرو واپىسناو، يايىسە ئوچىكرو، يانئىدەغى كىشىنىڭ چابويىنە
 اوتوروب آنى مشىقتلاو، يايىسە نماز اوقۇچىلارنىڭ آلدىندىن اوزو، يايىسە
 مەسجىد ئىچىنە توكرو و آواز ايله بورون سىنكرو، ذكر و تىسبىخلىرىنى چاشىر
 چوشىر كىشى ايشىدلىك ايتوب اوقو، سويلاشوب اوتورو، يايىسە عىبادىتكە
 ھىمىت مليەگە (مكتىب مەدرىسە تەجىبىر ايدو، زىيارت تىرەلەرن قاراو، اوقو و اوقىنو
 كىبى اشلىرگە) دائىر بولماغان كىمىنگاشلىرىنى (مصاحىتلىرىنى) مەسجىدە قىلو (نىگرمان
 بىرو، يىر بولو، اسطارسطە صايلاو، پىچان بولو كىبى اشلىر) يايىسە امام خطبە
 اوقۇغاندا ذكر و تىسبىخ دە بولو، يايىسە طىكلامى اوتورو، يايىسە بىك طىكلاغان
 بولوب تىكلىنوب سىلكنوب و رىبالانوب اوتورو .

بو اشلىر ھەر قابوسى مەكروھ و بىك الوغ ادبىسىزلىكلىرى بار چە سىنىدىن
 صافلانوب لازىم دىر .

مىت نى تىكفىن و تەجىبىز دە قىر و زىيارت توغرىسىدە بولغان مەكروھلىرى

مىت نىڭ جىنازە سىنى مەسجىدە اوقو، مىت نى اخشامدىن سوڭ دىفن قىلو،
 مىت نى غىرىسىز قىبرىستانغە آرباغە صالوب آلوب بارو، مىت نى قىر ئىچىنە
 قويغانچە بىرگە اوتوروب تورو، مىت و جىنازە يانئىدە كولىشوب سويلاشو،
 مىت يانئىدە آشاو، ضرورتسىز بىر قىبرىگە ايكى مىت قويو، خاتونلارنىڭ جىنازە
 آرنىدىن بارولرى و قىبرىستانغە كىروب يورولرى، يايىسە ايرلر بولسە دە
 قىبرىستانغە كىروب قىبرىلرنى طابطاب يورولرى ياخود قىر اوستىنە اوتورولرى،
 يايىسە قىبرىستاندە بولغان اولن و چىچىكلىرىنى جىبو و آغاچلىرىنى سىندىرو، يايىسە

آندە بولغان ھېلاڭ چبە و آلما كىبى جىمشلرنى جىبوب آشاو كىبى اشلر بارچەسى مكر و ھىدر .

ودخى قىبرىستانغە وقىر اوستىنە تونلە اوط وشم ياندىروب قويو ، يايىسە قىبر اوستىنە توبەلى (باشى يابلغان) بنا قورو ، يايىسە مېتىنى ماقتاب قىبر اوستىنە طاش قويو (اما قىبرىنى نابارغە اوڭغاي بولسون ايچون مېتى اسمى يازىلغان طاشنىڭ اوطرطلووندىە ضرر يوقدر) و ضرورتىزى آندەغى طاشلرنى اوقوب يورو كىبى اشلر بارچەسى مكر و ھىدر .

—*—

— ٤ —

صاتو ، آلو و معاملەدە بولغان مكر و ھىدر

صاتوچى كىسە مالىن ماقتاب ياخشىلىغى حقندە يىمىن ايتو (١) بر شەرگە كىلە تورغان مالنى غىرىلردن اوچسىز آلو ايچون ، يايىسە آلوبدە قىمەت صاتو ايچون شەردن قارشى چغوب آلو ، يايىسە بر شەرگە كىراكلى مالنى قىمەتراك سانار ايچون ايكنچى شەرگە ايلتو ، يايىسە بهاسى طاغون كوتارولە تورشسون الى دىبوب جىغان آشلقنى صاتىمى آسراو ، بر كشى مال صاتولاب تورغاندە اول قىمەتراك آلسون دىبوب بهاسىن آرتدىروب بىرو ، يايىسە براو مالنى كورساتكان زماندە ايكنچى صاتوچى دخى اوز مالىن كىتورىوب كورسانوى ، يايىسە آلوچى مالنى كىرى قايتارورغە تلاسە صاتوچى اوچسىز بها ايلان قايتاروب آلسە ، يايىسە صاتوچى مالنى كىرى قايتاروب صورغاندە آلوچى كىسە اوزى بىرگان حقندە آرنغون صوراسە ، يايىسە صاتو آلودە ھىچ بر دخلى بولماغان شرط قويىشەلر مثلاً بر برسىن صىلاشو كىبى (عوام آراسندە بونى

(١) گرچە يىغشى بولەدە •

موغارىس ديورلر). يايسه بر مالنى صاوتى برله اولجاب صاوت آورلقنده شول مالغه حساب قىلسه لر، بالالى حيوان نكڭ ياش بالاسين يايسه آناسين صاوتوب يايسه صويوب بر برسندن آيرو، يايسه آتا حيواننى بر كمسه نكڭ آنا حيوانى ايله كورشرگان ايچون حق آلو، بس بوندای اشلر هر قايسى مكر وهدر صاقلانو لازم .

ودخى بر كشيدين كيراكلى بوموشنى الله حق ايچون ديوب صوراو، يايسه الله حق ايچون ديوب صوران كشمينكڭ اوتچين ادا قىلماو (مكن اولدقنده) ياكه بورچ و باشقه بر بر بوموشنى زنه ر ديه قات قات صوراو، يايسه بر اودن آلاچاق بولغانده قولنده غى آقتق مالنى آلوب بورچنى تولاتو، يايسه براوگه بولاك ايتوب بيرگان نرسه نى كبرى قايتاروب آلو، ياخود بولاكنى آرتقى ايله قايتاروب آلو نيتى ايلان بيرو، حيوانلرغه قولاغون يايسه بورزون كيسوب ياكه ياروب يايسه باشقه بر بر اعضاسينى ياندروب طامغا سالو، قز خانون نكڭ ايرندن يايسه محرم قرداشندن باشقه سفرگه چغوى، يايسه سفردن قايتوچينكڭ هيچ بر ضرورتسز توننه قايتوب كروي، صاوتو ايتارگه قوياش چقغانچى ياشو، بر شهرده يوغچلى چير بولغانون بله توروب آنده باروب كرو، وبالالرغه اسم بيرگانده هيچ ده معناسى بولماغان اسملر قوشو: (ايل باقتى، توق خواهه، اسان تيمر) كيبيلر يايسه معناسى بولسه ده چيركانكچ و كولنج بولغان سوزلر قوشو: (ابن فاسق، ابوجاهل) كيبيلر ياخود معناسى مالغلى بولغان اسملر قوشو: (نبي الله، ولي الله) كيبيلر . بوندای فعللر بارچه سى مكر وه اولوب صاقلانو لازم در .

— ۰۰۰ —

— ل —

آشاو ايچو و طعام ده بولغان مكر وهلر

آشارغه بسمله سز ياشو، آشاو ايچونى صول قول ايله قىلو (عندرسز)،

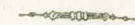
ایتنی حلال بولوب اوزی نجاست آشی تورغان حیوانلرنی تیوشلی مقدر نچه یابوب پاك نرسه ایله تریبه لنما گانده ایت لرین آشاو و سوت لرین ایچو، مثلثهونی ۵۰ م کون صغرنی ۲۵ کون صارقنی ۱۰ کون طاوقنی ۳ کون تریبه لازمدر (اگر نجاست آشاسه لر)، ماچی دن قالغان سوت و صونی ایچو، و جنب ککشی آغزون بورنون چایفامیچه و قوللرون یومیچه و استنجا قیلما ییچه آشاوی، و آشی تورغان نعمتی و ایکیما کنی قدرلماو مثلا (ایکمک اوستینه نرسه قویو، و بر قول ایله صندرو یایسه اوستینه باصوب یچاق ایله کیسو یاکه ایکمک صنغینی طاباق آستینه قصدرو، آشدن یوغاری اوتورو کبی اشلردر) .
 ودخی یالان باش آشاب اوتورو، آشنی عیبلارو (پشوب یتماگان، قاتی بولغان، توزسز بولغان دیگان کبی) آیاق اوستنده کوینچه آشاب ایچو، یانوب آشاو، حاضرلنگان آشنی آشامیچه کوتدرو، کشی آلدندن آشاو، آشنی ایسناب قاراو، کشی مجلسندن آش آلوب کیتو کبی اشلر هر قایوسی مکروه و بیک زور ادبسرلک هم فقیرلک گه سبب بولغان اشلردر .

—•••—

— ۶ —

قضاء حاجت استنجا و استبراء ده بولغان مکروهلر
 قبله غه قارشو یایسه آرقه ایله اوتوروب حاجت قیلو، چیلگه قارشو بول
 قیلو، آی یایسه قویباش غه قارشو یایسه آرقان اوتوروب حاجت اوتاو،
 کشی آلدنده یایسه یول اوستینه یایسه اذان وقتنده حاجت اوتاو، قضاء
 حاجت وقتنده سویلاشو، یایسه عورتینه و نجسینه قاراو، قبرستانغه یایسه
 مسجدکه قرق آدمن یاقن برده حاجت اوتاو، آیاق اوستندن حاجت
 اوتاو، کشی آلدنده ضرورتسز شرطه لیک، صوغه یایسه قمرسقه اویالرینه

بول قیلو، اوی ایچنک عفر سن قضا^۱ حاجت قیلو کبی اشلر بارچه سی مکروه ایرور.
 ودخی اوڭ قول برله استنجا قیلو، یا که کاغذ، سویاک، چوپراک اولن، بچان،
 صلام کبی اشکه یاراقلی نرسه لر برله استبر^۱ واستنجا^۱ قیلو، کشی آلدنک یایسه اورام ده
 استبر^۱ قیلوب یور و کبی اشلر هر قایو سی مکروه و ادب سز لک هم احمق لقدر لر .

— ۷ —

مکروه بولغان اوینلر

اوتشما ینچه اوتوش اوینلری اویناو، کیفلانوب جرلاو و بیبو، کویلی
 اوین لر وموزیکه لر اویناو، اوینا ماسه ده اوین قورال لرنی آصراو (صاقلاو)،
 کویلی جرولرنی وموزیکه لرنی طنکلاو، کشی کولرو ایچون حکایه لر،
 طابشما قذر، و کولنجلی سوزلر سویلاو، برده یوقن بیگ عجب سنوب کولو،
 کوگار چین اوچرتوب اویناو، کیفلانو ایچون یایسه صایر اولرینه قزغوب
 چیتلک ده گی قوشلر برله اویناو و آنلرنی تیل مرنوب آصراو، هرام بولغان
 اشلرنی و اوینلرنی کوروب تماشا ایدوب قاراب تورو، عمر اوزدرو
 و کیفلانو ایچون برده کیرا کسز قوشلرنی آطوب آولاب جان قیو، الوغ لر
 برله مزاح و اوین سوزلر سویلاو، کشی کولرو ایچون بیگ کولنج کیوملر
 کیوب یورو و یونلر کبی اشلر بارچه سی مکروه تحریمی درلر .

— ۸ —

کیوم کیوده، زینتلانوده و تربیه له نوده

بولغان مکروه لر

بیگ آرتق قیمتلی کیوملر کیونو، یایسه کیومنی بیگ شاقشی و باچراق
 یورتو، یایسه ایرلر (کطای کبی) صاب صاری و یاخود قپ قزل کیوملر

کیو، ایمانسزلر کیومین یا که بیک قسقه و بیک طار کیوملر کیو، یا خود
 لاشدر لوشدر یوری تورغان بیک اوزون و کیک کیوملر کیو، اوزون
 چالبار کیو، خانونلر کورکام کیوملر کیوب اورامده بورولری، کیگان کیومنی
 صالحاچ قدرله ماو قایده یتدی شونده طاشلاو کبی اشلر بارچه سی مکروه دره
 ودخی ابرلر میوقلرینی آغزغه کرورلک ایدوب آرتغین کیسماینچه بورولری
 یایسه بتونلای قروب طاشلاولری، یا که صاقال لرنی قروب کیتهرولری
 دخی مکروه در یایسه صاقال، میوق، صاچلرندن آغاره باشلاغان توکلرنی
 یولغر، یا که صاقال لرون قاراغه بویار یایسه صاچنک بر قدرن قدرروب
 بر قدرن قالدرو کبی اشلرده مکروه در شنبه یکشنبه سهشنبه کونلارنده
 طرناق کیسو، یایسه جنب کوینچه صاچ کیتارو و طرناق کیسو یایسه یتکان
 طرناقنی و توکلرنی کیتارماینچه یورو، تندن آیرلغان توکلر و طرناقلرنی
 قایده یتدی شونده طاشلاو، طرناقنی تش برله تشلاب کیتارو کش آلدننه
 وآش یاننده طرناق کیسو کبی اشلر دخی مکروه و ادبسنلکلرلر.

— ۹ —

ذبح یعنی حیوان بوغازلاوده بولغان مکروهلر

بالارغه وقتی یتکان حیواننی بوغازلاو، یایسه تونله بوغازلاو (ضرورت بولماغانده)
 اوتار اوتماس پچاق برله بوغازلاو، یایسه (سویاک، موگز، پیالا) کبی
 نرسه لر ایله بوغازلاو، حیواننی قبله ذن غیری طرفغه طابا یا توروب بوغازلاو،
 بوغازلاوده آرتق رحیمسزلانو (اوستینه آغر نرسه باصدروب قویو یایسه
 باشینه باصو کبی) پچاقنی حیوانغه کورسانوب قایراو، حیواننی یا تفرغاچ اوزاق
 کوندروب تورو، جانی چتماز بورون طونی باشلاو، باشون بتونلای کبسوب
 چغارو کبی اشلر بارچه سی مکروه تحریمی دره.

تورلى، تورلى مكر وهلر

طكلامى تورغان يايسه دوشمانلانه تورغان كشيگه امر معروف نهى منكر
 ايدو، نجس نرسه لرني كشي كوزى آلدينه طاشلاو، اولم صوراب دعا
 قيلو، اوى ايچننه جانلى نرسه نك صورتين آصراو، اوى ايچننه ات
 آصراو، تريبه گه قادر بولغان صورتنه اويلانمى تورو، برده عدرسز آلفان
 خاتوننى آيروب ييارو، ماقتانوب سويلاو، يايسه تكفلانوب ماتور ايتدروب
 سويلاو، يايسه سوز آستنه قالماسون ايچون حقلنى بله توروب تارطشو،
 هلال لکنده شيك بولغان طعام لرني آشاو وكيوملرني كيو، جيز باقر و تيمر
 يوزكلر كيو، يوز توبان يانوب يوقلاو، قبله طرفينه آياقلرني صوروب
 اوتورو، كشي سوزيني بولوب سوزگه كرشو، قوناقنى آرتق قستاو،
 آورو كشي نى ايركسزلاب آشانو، آرونى كوب سويلانوب مشقتلاندر و ياكه
 آرونى چيرك بيك قونلى ديوب قورقتو، يايسه حسرتلى كشي نى
 دخى يووانمايچه حسرتين طاغن آرتدرو، يايسه قات قات صوراشدرو،
 براونك اوينه رخصتسز كيلوب كرو، يايسه ايكي كشي سويلاشوب اوتورغانه
 آرالرينه باروب قوشلو، ياش يكت قارتچق كمشه يي نكاهلانو، ياش
 قزلرني قارت كمشه يه پيرو، ماقتانوب سويلاو، يايسه اوزگنى كشي نى
 ماقتانورغه طرشوب سويلاو، پس بوننه قدر بيان ايدلگان اشلر بارچه سي
 مكر وه بولوب صاقلانوتيوشلى و ثوابلى در مكر وه عمالردخى بيك
 كوبدر لکن بارنده بيان ايدوب بترو ممكن نوگل چونكه اول وقتنه كتاب
 بيك اوزونغه كيتهدر .

فصل

مکروه تنزیهی بولغان فعللرنک بر قلدیری

هر توغری ده یعنی آشاو، ایچو، اوتورو، توروده، ودخی بوقلاوده
 یوروده وسویلاوده ادبکه مخالفی وکشمارگه کیلوشسز کورنه تورغان اشلر،
 یایسه سلامتک که بر بر ضرری بولغان اشلر بارچهسی مکروه تنزیهی در؛
 وادبزلک تربیه سزکنکره . جهله سندن صاقلانو لازم ایرور مثلا آش اوستینه
 یانتوب آشاو، یایسه شابدیر شویدر طاوشلاندروب چایناو یا که بیک کوب
 قابوب سویلی آلماسدای درجه ده آشاب اوتورو، صونی وایچملکنی بر
 توتاشدن ایچوب یبارو، اوتورغانده تیک گنه اوتورمایچه آلی بر یاغنه آلی
 ایکنچی یاغنه آوشوب وقاراب اوتورو، یورگاندن دخی آری بیرلی قاراب
 بر بیک آقرون وهر بیک قزو یوگروب آیافلرنی طاوشلاندروب یورو
 کبی اشلردر .

— ۵۵ —

الْبَابُ الثَّالِثُ فِي بَيَانِ الْمُبَاحِ وَالْمَنْسُودِ

مباح (ما یخیر العبد فیہ بین الاَْتیانِ وَالتَّرکِ) یعنی شوند این
 اشدرکه آنی قیلو برله قیام اوده بنده اختیارلی بولور یعنی استاسه قیلور
 استماسه قیاماز قیاسه ثوابلی قویسه گناهللی یایسه قویسه ثوابلی قیاسه گناهلیده
 بولماز هر ایکیسی بر بولور . حلال نعمتلرنی وایچملکرنی طویغاچه آشاو،
 ایچو، ضرورت بولغانده (دوا ایچون) هرام نرسه لرنی ده استعمال قیلو،
 اوزیکگه ضرری تیگان کشیدن زارلانوب غیبت قیلو، (بونی شکابت دیورلر)
 یایسه اسپین ایتمایچه بر کیمسه نلک عیملرون سویلاو، ضرورت بولغانده

صدلك قولدىن كىلوردى بولغانده دورتكه قدر خانون آلو، يايسه شرعى
بر سبب بولغانده خاتوننى طلاق قىلو، مسافر ككسه نك روزنى قضاغه
قالدىرى، چىتكينه اوچ تاو ليك مسخ قىلوى، بر ككسه گه بورچقه نرسه بىر گانه
آقچە سىن كىتور گانچە اوزنده صاقلاب توروايچون بر نرسه سىن آلوب تورو،
(بوى رهن = زاكلات ديورلر) بونك كىي اشلر بارچه سى مباح در.

مفسد (النَّاقِضُ لِلْعَمَلِ الْمَشْرُوعِ فِيهِ) يعنى كرشلمش عملنى
بوزا تورغان اشدركه قصد يعنى بلوب قىلغانده الوغ گناه بولوب خطاء
بولغانده ضرر يوقدر.

هر عبادتده مفسد بولغان اشلر باردر. لکن بونده قدرلى بيك كوربى
بيان ايدىلى مثلاً طهارت مفسدلى نماز، روزه، تيمم هم مسخ نك
مفسدلى وغيريلر، بر عبادت نك درستلكينه شرط بولغان نرسه نك ترك
ايدلى شول عبادتنى مفسد بولادر. (۱)

الباب الرابع في بيان احكام الشرائع

بونده قدر بيان ايدىلگان اشلرنى قىلو البته بيك الوغ گناه وعذاب اولاجاى
معلوم در. اما بنده هيچ بر گناه قىلمايىچە توروى دخى ممكن توگلدرد. بس
بوييله اولجاج بنده هر وقت گناهللى وهر قايسى عذابلى اولماق لازم.
شونك ايچون ده بنده لر گناه دن قوتلوايچون يايسه قىلغان گناه نى بىتروايچون
دخى الله تعالى نك بيك الوغ رحمتارى باردر مثلاً قىلغان گناهلرنى بىترو

(۱) بو توغرىده بونده قدرلى بيان ايدىلگان مفسدلىنى شاكردلردن صوراب بلماز ايسه لر قايتوب قاراولرىنى توصيه
ايلامك معلم لرنك اشيدر

ایچون (توبه) باره نجس نرسه لرنی استعمال گناه ایدی آنلردن قوتلو ایچون (تطهیر) یعنی پاکلانو طریق بار، حیوان بوغازلاوده بیک الوغ گناه لر بار ایدی آنلردن قوتلو ایچون (ذبیح شرعی) یعنی شریعتجه بوغازلاو طریق بار، بعض حیوانلرنک ایتی حرام و مکروه ایدی بوندن قوتلو ایچون ایتی حلال بولغان حیوانلر دخی بار بس بونلرنی بلمک لازم بیلگانندن سوگره کورساندیکمز گناه لردن صاقلانو هم قوتلو بیک آغر بولما یه چکدر .
ایمدی آنلر شول دورتیچی باب ده آیری آیری فصل لرغه بولنوب بیان ایدوله چکدر .

—۴۴—

برنجی فصل توبه بیاننده

توبه دیدکمز قیلغان گناه لرگه اوکنو و فرض واجب عبادتلرنی ترک قیلغان بولسه قضاء قیلو، نه طریقه بولسه ده کشیگه ظلم قیلغان بولسه شول کشی ننی راضی قیلو، والله تعالی دن قورقوب ایکنچی اول گناهلرنی قیلماونی قصه قیلو و قیلنغان گناهلرنی کچرلوینی صوراب الله تعالی گه یالوارودر و شویله قیلنقه الله تعالی گناهلرنی کچرور چونکه الله تعالی غفور رحیم در و دخی بندلرگه

توبه ایله امر قیلمشدر (یا ایها الذین آمنوا توبوا الی الله

توبۃ نصوحاً) و دخی (وتوبوا الی الله جمیعاً) قول شریفلری

بوگا دلیلدر بس بویله اولغاچ هر مسلمان غه توبه ایدو فرض بولادر .

توبه دعاسى

(اَسْتَغْفِرُ اللّٰهَ اَسْتَغْفِرُ اللّٰهَ اَسْتَغْفِرُ اللّٰهَ تَعَالٰى مِنْ كُلِّ ذَنْبٍ
 اَذْنَبْتُهُ عَمَدًا اَوْ خَطَاً سِرًّا اَوْ عَلَانِيَةً وَاَتُوبُ اِلَيْهِ مِنْ
 الذَّنْبِ الَّذِى اَعْلَمُ وَمِنْ الذَّنْبِ الَّذِى لَا اَعْلَمُ اِنَّكَ اَنْتَ

عَلَمُ الْغُيُوبِ) معناسى : اوج مرتبه باند درجه لى بولغان الله دن گناهارمنك
 كچرلويىنى صورايمن بله توروب قيلغان يايسه خطا يا كه باشرون بولغان هر
 بر گناهارمن استغفار ايده من دخى الله تعالى كه توبه ايده من بلوب قيلغان
 و بلماينچه قيلغان گناهاردن درستلك سن الله تعالى هر بر غيب لرنى بلگوچيسن
 وهم بعض گناهار بار كه كفر كه علامت اولورار آدمى اسرنك آنلردن
 هم غافل اولوب قيلورلى احتمال در شونك اچچون ده ايرته وكچ هر
 وقت تمام اخلاص ايله رد كفر دعاسينى اوقو لازم اولادر.

رَدُّ الْكُفْرِ دَعَا سِى

(اللّٰهُمَّ اِنِّى اَعُوذُ بِكَ مِنْ اَنْ اَشْرِكَ بِكَ شَيْئًا وَاَنَا اَعْلَمُ
 وَاَسْتَغْفِرُكَ لِمَا لَا اَعْلَمُ اِنَّكَ اَنْتَ اَعْلَمُ الْغُيُوبِ) معناسى : اى

الله درستلكه بن سكا صغنامن : بله توروب سنكا شركة قاطما قلمغمن دخى ده
 استغفار ايده من بلماينچه شركة قاطوومدن تحقيق سن بارچه غيب لرنى

بلگوچى سن .

بس ایندی بنده لرگه تیوشلی بولادر کشی حقلری بولسه حقلری بولغان
کشیلر ایله باحیللاشو و قیلغان گناه لر ایچون هر وقت الله غه یالواروب
شول رۇشچه توبه واستغفار ایدو.

ایکنچی فصل نجاست بیاننده

نجاست ایکی تورلی بولادر برسی (نجاست غلیظه) یعنی اشد نجس بیک
آرغنه سنده پاکلاو و کیتارو لازم معفو بولغانی بیک آز اولور.

ایکنچی سی (نجاست خفیفه) یعنی یگنچه نجس کیومده بولسده بایتاغی معفو
اولادر ایمدی بلیک لازم درکه نیلر نجاست غلیظه و نیلر نجاست خفیفه اولور:
ایتلری حرام بولغان قوشلرنک تیزاکاری نجاست خفیفه دن (قارغه، قوزغون،
چاوکه، یابالاق، قارچغا، صایصقان، توقران کبی قوشلر).

دخی ایتلری حلال بولغان حیوانلرنک بوللری نجاست خفیفه دن بولور
(آت، صارق، صغر، قوی کبیلر) شونلردن باشقه لر بارچه سی نجاست غلیظه ایرور.
ایتی حلال حیوانلرنک تیزاکلری، ایتی حرام بولغان حیوانلرنک
تیزاکلری و بوللری و سله گیلری (ات، بوری، تولکی، آیو، آرسلان کبیلر)
ایتی حلال بولغان قوشلرنک تیزاکلری (اورداک، طاوق، قازکبی) آدمنک
بولی و تیزاگی، شریعتجه بوغزالانماغان حیوانلرنک ایتلری و تیری لری،
اوله کسه ایتی و قانلری، خنزیرنک بتون نرسه سی، بوغزانی، خمر، آغز
تورلی بولغان قوسق، جراثمدن چقغان نرسه لر شونلر بارچه سی نجاست غلیظه درلر.

پاک نرسه لر:

شریعتجه بوغزالانغان حیواننک (گرچه ایتین آشاو درست بولماسده) ایتی
و تیرسی پاکدر، خنزیردن باشقه حیوانلرنک یونلری و سویاکلری سنکرلری

پاكدىر قوسقنىڭ آوز تولوب چىماغانى ھم قاقىرق پاك بولادىر، آردى ايت قانى دە پاكدىر .

اوچونچى فصل نجاست دن پاكلانور

نجاست غلېظەنىڭ بىر درھم قىدرلىسى نجاست خفىقەنىڭ آرقلىسى ھم بويى برار قارشى قىدرى بولغانى كىراك كىوم دە وكىراك جايوبوب قولىغان نىرسە دە بولسون مەغودىر پاكلانماسە دە درست در اما بوندىن آرنى درست ايماس پاكلو لازم .
نجاست دن پاكلانور تورايچە بولور، بعض نىرسەنى يوبوب پاكلو لازم بولور، بعض نىرسە اشقوب وسورتوب پاكلانور، بعض نىرسە بىر قىدرىن آلو بىرلە پاكلانور، بعض نىرسە بىر برتورلى عمل ايلە يەنى اشكە كرتوب پاكلانور، يوبوب پاكلو ايچون صو لازم در يلقە چيشمە قىو دىگىگىز وزور كول صولارى بارچە سى پاك بولوب طهارت آلورغە ونجاست يوارغە درستدر .
صوبىنىڭ اوستى مربع ۱۰۰ آرشىن تىرانلىكى يارم قارشى قىدر بولغان كول زورغە حساب ايدىلوب برطر فىنە نجاست توشسە دە ايكنچى طرفى نجىسلانماز ھمان پاك اولور .
صو بىرلە نجاستنى كىتارگانندە صغو مېكىن بولغان نىرسە لرنى اوچ مرتبە يوبوب اوچ مرتبە صغو لازم ابرور . اما صغو مېكىن بولماغان نىرسە لرنى (زور كىمىز وطولوب كىبى لىر) اوچ يوبوب اوچ مرتبە كىمىدرو لازم در طامچىسى بىنگانگە قىدر . بىر نىرسە نى اوچ مرتبە يوغاندىن صوگرە دە نجاستنىڭ بىر آزارى قالسە بىرو مشقتلى بولسە شول كوئىچە درست در .

كون نىرسە لردە وچىتىڭ اردە گى نجىس كىبىكان بولسە اووب توشورو بىرلە پاك بولور اگردە صىوق بولسە يايسە يوش بولسە صو بىرلە يوبو لازم بولور اوو بىرلە پاكلانماس .

قلچ، پچاق، بالتا كىبى تىمىر وباقىر ياكە چىزدن بولغان

یا التراوقلی نرسه لر نجس لانسه لر یاخشیلاب سورتو برله ده پاکلانورار .
کیوم ده یووش منی بولسه یووب پاکلانور اگر کیبکان بولسه اوو برله
پاک بولور .

قیوده نجس بولسه یا که نجس توشسه صوون توگوو نجسنی چقارو برله پاکلانور .
نجس بولغان تیریلر ایلاو یعنی اشکه کرتو برله پاکلانور .
دوگنز تیریسندن باشقه نیندای تیری بولسه ده کیراک شر یعنی بوغانلانغان
بولسون کیراک بولماسون کیراک اولاکسه تیریس بولسون ایلاو برله
مطلقا پاک بولادر .

مختصر الوقایه (وَكُلُّ اِهَابٍ دُبْعٌ فَقَدْ طَهَّرَ الْاَجْلُدَ الْخَنْزِيرِ وَالْاَدَمِي) قضیه
کلیه سنجه معناسی هر بر تیری ایلانسه پاک بولدی مگر خنزیر هم آدم
تیریس گنه (پاک بولماز) .

نجاست دن پاکلانوغه دائر بر قدر مسائل

۱ نچی مسئله: الوغ پالاسنک بر اوچنک نجس بولسه ایکنچی اوچنده نماز درست
بولایا بولایا پاک ایکنچی طرفی نجس کیومنک پاک طرفنده نماز او قو
درست در ایکی قائلی کیوم بولسه قزاق جیلان چاپان کبی بر قائلی بولسه
درست بولماس . بیره نجس بولسه اول نجس قوروب کیوب اثری بتکاج
آنده نماز درست اما تیمم ایدو درست توکل .

۲ نچی مسئله: بر کیومکه نجس تیره اول نجس نیگان اورنی اونوتلغان صورتک
بر یرنی چامالاب یوسه شول کیوم پاک بولوب آنک ایله نماز درست در
اما صوگره نجس ننگ اورنی معلوم بولوب یوغان بر توغری کیلماگان
بولسه اول وقتده یا گادن یووب الیکه قدر اول کیوم برله او قولغان
نماز لرنی کیری قایتارور .

۳ نچی مسئله: چیتک که ساچراغان بول ایینه اوچندن واق بولسه ضرر بیرماس
ایریراک بولسه پاکلاو لازم . یا بولسه استجاء صوی ساچراسه ده ضرر یوق .

۴ نىچى مەسئەلە: بىر كەسەنەڭ اوستىندەگى كىيىمى نىجس بولسە پاكلاغىھە سودە بولماسە يايىسە ايكىنچى كىيىمدە بولماسە حاصل پاكلاودىن عاجز بولسە شول كىيىم بىرلەدە نماز درست بولور نمازنى تىرك قىلماز .

۵ نىچى مەسئەلە: خىمىر اىچكان كىشى آغزىدىن چاقاماس بىرون يايىسە آغزىدىن خىمىر ائىرى كىتماس بىرون طعامنى آشاسە يايىسە صوتى اىچسە آتاردىن قالغان نىرسە (آش و صوت) نىجس بولادىر .

۶ نىچى مەسئەلە: تىندە يايىسە كىيىمدە بولغان واتى واتى نىجسلىرى بىرگە جىغاندە درەمدىن آرتىق بولورداي بولسە اول نىجسلىرى يوق لازىمدىر .

۷ نىچى مەسئەلە: استىجاء قىلغاندە استىجاءنىڭ صوتى كىيىمگە تىسە درەمدىن آرتىق بولسە اول كىيىم بىرلە نماز درست بولماز .

دورتىنچى فصل قىيىنى نىجاستىدىن پاكلاش پىئاندىدە

قىيىن نىجاستىدە اچىندەگى نىجاستىنى ھەم سودىن چىقارور بىرلە پاك بولور؛ قىيىنى پاكلاش اىچون ياكى تىتون صوتىنى يايىسە قىرغىچ قىيىن يايىسە بىكرىمى چىپلاك چىقارور لازىم بولور؛ بس شول اوجىنىڭ بىرسى اىلە قىيىن پاكلاش اىمىدى بىلىك لازىم دىركەنى وقتىدە تىتونلاي چىقارور ونى وقتىدە قىرغىچ يايىسە بىكرىمى چىپلاك چىقارور لازىم اولدىغىنى .

اگر دە قىيىن نىجاست توشسە (قان، خىمىر، بۇل كىيىملىرى) كۆپمۇ بولسە دە، يايىسە قىيىن اولكان خىيوان چىقسە (صوت خىيوانىنە غىر بولغان) كىرك كىچىككە كىنە خىيوان بولسۇن (چىچىق، تىچقان كىيى) اول چىققان خىيواننىڭ اولاكسەسى چىرگان ياكى اىچىقلىرى كۆپكان يايىسە تامامىلە اىزراگان ويوشلانكان بولسە اربىتون صوتىنى چىقارور تىيوش بولادىر .

يايىسە آدم توشوب اولسە ياكى صارق كىيىنى و آندىن زور خىيوان توشوب

اولسه گرچه ايجلری کور بماسه ده بتون صوینی چغارلور . بس بوند ای توغریلرده
بتون صونی چغارولانم بولایقی معلومکن بولسون! اگرده قیوغه طاوق ، قاز ،
اورداک ، کورکه کبی حیوان توشوب اولسه (چیرماسه کوبماسه) بو قیودن
قرق چیلاک صو چغارو واجب بولادر قرق دن صوگ ینه بکرمی چیلاک
چغاروب آلمش غه توتورو مستحب بولور .

اگرده قیوغه چپچی ، قارلیغاج ، صغریق کبی کچکنه حیوان توشوب اولب
چرماسه وکوبماسه اول وقت بکرمی چیلاک چغارو واجب ینه اوننی آرتوروب
اوتوزغه توتورو مستحب بولادر .

اورتاچه چیلاک برله (یعنی عرف ده وعادتنده بولغان چیلاک برله) چغارلور .
کچکنه راک یا که زورراق بولغان چیلاکلر اورتا چیلاک گه حساب ایدلورلر .

بو فصل غه دائر بر قدر مسائل

۱) نجی مسئله: قیوغه نجس توشکاج ده معلوم بولسه اول قیو شول وقتندن
نجسکه آوروله درصون استعمال درست توگل . قیودن نجاست چقسه اول
نجس ننگ قاپچان توشکانلیگی معلوم بولماسه یا که اولاکسه فلان چقسه
چیرگان وکوبنگان بولماسه بو قیو بر کچه وکوندوزدن بیرلی نجس
دیوب حکم ایدلوب شول آراده بو قیو صوی برله پاکلاگان نرسه لر نی
یاگادن پاکلاو وطهارت آلوب اوقولغان نمازلرنی کیری قایتارولانم بولادر .
اگرده اولاکسه چرگان بولسه اوچ کچه وکوندوزدن بیرلی قیو نجس
دیوب حکم ایدوله در اما امام ابویوسف ایله امام محمد رحمهما الله
تعالی ایتکانلر قیودن نجاست چقغان وقتندن گنه قیو نجسکه آوروله الکنه
بولغان عبادتلر قایتارلماس دیوب ولو چقغان نرسه چیرگان ده بولسون
زیرا آنلر عندننه اول نرسه بلکه چیرگاج توشکان در .

۲ نچى مسئله: قيونلڭ بتون صوون چقارو لازم بولور؛ اما چقاروب بترو
 ممكن بولماز همان اورننمه كيله تورور برده كيموماس اول وقتده
 نيشلاردين؟ اول وقتده ايكي عادل و عقللى هم تجربه لى كشينڭ
 سوزى ايله قيوده بولغان صونلڭ چاماسينه قاراب چقاروربز مثلاً
 آنلر ايتسه لار ۳۰۰ چيلاك صو بولور ديوب، يايسه ايتسه لار ۲۵۰
 چيلاك بولور ديوب بس هر ايكي صورتده آنلرنڭ ايتكانتچه چقارلور.

۳ نچى مسئله: بر قيودن يكرمى چيلاك يايسه قرق چيلاك صو چقارو لازم
 بولسه اما چقارا باشلاغاچ صو بتسه ۲۰ گه يايسه ۵ غه تولماسه
 اول وقتده يانكادن صو چقسه ده آنيسين چقارو لازم بولماس قيو پاك بولور.

۴ نچى مسئله: قيوغه بر حيوان توشسه اول حيوان اولماسه شول كوينچه
 آلسه لار آغزى صوغه تيمانگان بولسه اول قيودن برده چقارماس؛
 اگرده آغزى تيمانگان بولسه اول وقتده قاريمز اول حيواننڭ سؤرى
 نينداى اگرده سؤرى نجس بولسه قيوده نجس بولور قيونلڭ بارچه
 صوون چقاريلور سؤرى مكر وه بولسه صوده مكر وه بولور (يكرمى چيلاك صو
 چقارو مستحب بولور) اگرده سؤرى پاك بولسه اول حيواننڭ اوستننه
 يا باشقه يرته نجاست بارلغى معلوم بولماسه قيو همان پاك بولور.

۵ نچى مسئله: قيودن تچقان قويروغى چتسه بتون صوون چقارو لازم بولادر
 ديه چكسيگنر تچقان اوزى توشسه يا كه چقسه يكرمى چيلاك چقارولايدى
 بونده نيچون بتونلاى چقارولادر؟ چونكه بو وقتده تچقاننڭ چروب بتكان
 بولوى يايسه قويروغى اوزلوب قانى برله صونى نجسلانگان بولوى احتمال در.

۶ نچى مسئله: اگرده قيوغه ات يايسه دوگنر توشسه اولماسه لرده بتون
 قيو نجسلاندر صوون بتونلاى چقارو تپوش بولادر.

۷ نچى مەشئە: بىر قېۋىنى شىرىعتچە پاكلاگاندىن سوڭرە قېۋىنىڭ تېرەسى ھەم
 آرغان ۋە چېلاڭ ۋە ھەقارەت تورغان كىشىنىڭ قولى پاك بولۇر
 ئانلارنى ياكادىن يۈۈ لازىم بولماز. (۱)

بىشەنچى فەسىل سۇرلار بىيانىدە

سۇر يەنى بىرانىڭ آغزىدىن قالغان نەرسە دەرگە بەغزىسى پاك، بەغزىسى نەجىس،
 بەغزىسى مەكرۈھ، ۋە بەغزىسى مەشكۈك بولۇر.

پاك بولغان سۇرلار: آدم سۇرى (كېراڭ جەنپ ياكە ھايەدە بولسۇن)، ايتى
 ھلال ھېۋانلارنىڭ سۇرى (اگر دە آغزىدىن كورنوب تورغان نەجىس بولمەسە)،
 آطنىڭ سۇرى پاكىدلار.

نەجىس سۇرلار: ات ھەم خەنزىرنىڭ ۋە باشقا يەرتقۇچى ھېۋانلارنىڭ سۇرلارىدە.
 مەكرۈھ بولغانلىرى: ماچىنىڭ سۇرى ھەم اورام دە يەنى ايرىكىلىككە يۈرى
 تورغان طاۋقنىڭ سۇرى ۋە يەرتقۇچى قوشلارنىڭ (قارچا، لاچىن، بۈركۈت كېلىرى)
 سۇرى ۋە اۋىدە-تورا تورغان ھېۋانلارنىڭ سۇرى (نەچقان، باقەكبى) مەكرۈھ دەرلەر.
 ايشاك ھەم قاچىر سۇرى مەشكۈكلىرىدىن قالغان سۇدىن غېر سو اولماغاندا
 شول سو بولە (طەھارت آلئور ھەم تېمە دە قېلىغور).

فائىدە: ھەر ھېۋاننىڭ تەنھەن چەققان تېرى سۇرىنە قاراب ھەكەم ايدىلور اگر دە
 سۇرى پاك بولمەسە تېرى دە پاك بولۇر؛ سۇرى نەجىس بولمەسە تېرى دە نەجىس
 بولۇر كذا ۋە كذا

آلتىنچى فەسىل ذىبى شەرىى بىيانىدە

ذىبى شەرىى شىرىعتچە ھېۋان بوغازلاۋ دېگەن سوز يەنى اول ھېۋاننىڭ بوغازلانوى

(۱) بوجىنى مەسئەلەرنى تورلى تورلى عبارەلرايە سوېلاب ۋە سوۋال ايدوب بالارغە تەماملە آڭلاتو معلم افتىدىلرنىڭ
 اشيدەر.

تيوشلى بولغان شرطارينه توغرى كىلوب ايتى آشارغه حلال بولور .
(اگرده ايتى حلال حيوان بولسه) .

ذبح ايكى تورلى بولادر: برسى ذبح اختياري يعنى كوكراك برله بوغاز آراسندن
تيوشلى بولغان طاملارنى كيسوب تمام يرينه يتكروب بوغازلاو بولور .
ايكنچى سى ذبح اضطرارى يعنى مويندن بوغازلاو ممكن بولماس فقط بريرين
جراحتلاو برله ده ذبح شرعى بولوب اولور مثلاً بر حيوان قيوغه توشه آنى
سلامت حالچه چغارو ممكن بولماسه بوغازلاماغان صورتده هلاك بولوى احتمال
بولسه بوحيواننى بريرندن جراحتلاو برله اگرده شول جراحت جاني چغوينه
سبب بولسه ايتى حلال بولور والا درست بولماز .

ايمدى ذبح اختياري ده دورت شرط باردر اگرده شونلر نابولماسه حيوان نك
ايتى حلال بولماز .

برسى: بوغازلاوچى كشى ايمانلى كشى (مؤمن) بولماق يابسه كتابي بولماق ،
ايكنچى: بوغازلاغانده (بسم الله الله اكبر) ديوب بوغازلاماق ،

اوچونچى: قيوشلى طاملارون كيسهك (آنلر حلقوم يعنى طن يورى تورغان
طامر، مرى * آشاغانى ايچكانى يورى تورغان طامر، و دج ايكاو قان طاملارى)
شول دورت طاملارنى كيسوب بوغازلانادر . اگرده اوچبسى كيسلوب برسى گنه
قالسه همان درست بولادور اما ايكبسى گنه كيسلسه وشونك ايله جاني چقتسه اول وقتك
درست بولماز (گرچه جاني چققاندىن صونك اول طاملارنى ده كيسسه ده) .

دورتچى شرط: حيوان نك مويندك بولغان توينى باش ياغندا قالورغه تيوش
اگرده گاوده ياغنده قالسه اول ايت حلال بولماس .

ذبح اضطرارى يعنى جراحتلاب ذبح قىلوده اوج شرط باردر كه
برسى: جراحتلاوچى ايمانلى كمسه بولماق .

ايكنچى: (بسم الله الله اكبر) ديه جراحتلامك .

اوچنچى: شول حيوان نىڭ جانى چغومىنە قىلغان جراحت سبب بولسۇن .
 بس كىراك ذبح اختيارى دە وكىراك ذبح اضطرارى دە شول تىوشلى شرطلىرى
 نابولماسە اول ايت اشاره درست بولماز .
 شونىڭ ايجون دە بو ذبحغە دائر بر قدر مسئلهلىرى بيان ايندوله در .

— ۵۰۲ —

مسائل

۱ نچى مسئله: صبى بالا ياكە قزخاتون يايىسە دېوانە كىسە نىڭ بوغازلاوى دە
 حلال بولادراگرده شرطلرون يىرىنە كىلەتورگان بولاسەلر . اوشانداق
 تلسز كشى دە شرطلرون يىرىنە كىتورسە بىسملە نىڭ كىرا كلىگن بلوب آنىڭ
 اورىنە ايرىنى برلە اشارت قىلە بلسە بوغازلاغانى حلال بولور (اوشانداق
 ختنە سىز نىڭ دە بوغازلاغانى حلال) .

۲ نچى مسئله: بىسملە نى ياكلىش قالدىرسە حلال بولور اما يورى قالدىرسە
 حلال بولماز . اگرده بىسملە دن صوڭ بوغازلاما يىچە بر بر اش قىلوب
 يايىسە سويلاشوب وقت نى اوتكارسە صوڭرە بوغازلاسه دە درست بولماز
 اما بىڭ آرزىنە تورسە درست بولور .

۳ نچى مسئله: بوغازلانغان حيوان نىڭ ايجمنىن بالاسى چىسە ترك بولاسە
 تىزوك شرىعتچە ذبح قىلو برلە حلال بولور . اما جانىز بولاسە حلال
 بولماز امام اعظم قاشندە . زىرا بونىڭ جانى چغوى بوغازلاو سببلى
 توڭل بلكە آناسىنىڭ جانى چغو سببلى در .

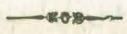
۴ نچى مسئله: بر حيوان نىچىڭ بولسە دە ايمگانوب ياكە جراحتلانوب اولرگە
 ياقىلاشسە بو حيواننى شرىعتچە ذبح ايدلوب ذبح دن صوڭرە دە
 سلكنىسە هم بوغازندىن قان آقسە بونىڭ ايتى حلال بولور . اما سلكنىماسە
 بوغازلاغانچوق جانى چغا يازغان بولسە بو درست بولماز .

۵ نىچى مسئله: بىر كىمىسە بىر حيواننى بوغازلا ماڭچى بولوب بىسىملە ايتىكاج اول حيواننى قالدروب ايتكىچىسىمىن شول بىسىملە ايله بوغازلاسه (يا گادن بىسىملە ايتماسه) حلال بولماز زىرا هر حيوان نىڭ اوزىنە آتاب بىر بىسىملە ايتو شرطدر.

۶ نىچى مسئله: بىر كىمىسە بىر حيواننى بوغازلا رغه بىسىملە ايتىكاج تىزگنە قوللىغى پىچاغىنى قويوب ايتكىچى پىچاق ايله بوغازلاسه اول حيوان نىڭ ايتى درست و حلال بولور.

۷ نىچى مسئله: بىر حيواننى شىرىعتچە ذىبح قىلغاندىن سوڭ اول حيواننى توناماي نىچە بىر تاوولىك چاماسى ايتكىچىگى تىزىكلىرى بىرلە توتىسەلر بونىڭ ايتى آشارغە درست بولماز چونكى ايتكىچىگى نىچىلىرى بتون گاودەسىنە جايلىرى احتمالدر.

تنبىه: باب مىكروها تەبىيان ايدىلگان اشلار بارچەسى حيوان بوغازلا وده مىكروه در. پىچاق، حىجر كىيى اوتكون تىمر يا كە قورچ ذاتى ايله بوغازلا و مستحبدر. اوتكونلانگان طاش، آغاج، قامش ايله ده ذىبح درست بولادر. توبەنى موبىنىنىڭ كوكراك طرفىندە غى بووندىن باشقە حيوانلرنى باشىنە ياقن بىرىدىن بوغازلا و سنت بولادر. بونىڭ عكسى مىكروه در.

جىيىك نىچى فصل صىيد يعنى اولو پىياندىكە

كىوك حيوانلرنى قوراللىر بىرلە جىراحتلاب آلنسىە يابىسە بىرتىچ حيوان بىرلە اولاب (توتىدروب جىراحتلاب توب) آلنسىە اگىردە تىبوشلى شرطلرىنە توغرى كىلگان بولسىە شىرىعت اسلامىە دە شول حيوان لرنىڭ ايتىن آشا و درست بولادر.

شرطلر:

- ۱ نىچى: اولوچى مؤمن يا كە كىتابى بولماق.
- ۲ نىچى: بونىدە دە بىسىملە شرط.

- ۳ نچی: آولانه تورغان حیوان کیوک بولماق یعنی قول برله توتو یایسه چاقروب کیتور و ممکن بولماغان کیوک حیوان بولسون (قویان، قرجه سی) کبیلر .
 اما قولغه ایالنگان بولسه کیوک حیواننی ده آولاب ایتمین آشاو درست توگلدر .
- ۴ نچی: آولی تورغان قورال لر جراحیلی تورغان هم قان آغزا تورغان بولورغه کیراک ملتق هم اوق کبی مثلا بر حیواننی طاش ایله آلتسه بو درست بولماز .
- ۵ نچی: حیوانلرنک آولارغه اوگرانگان بولوی هم آو حیوانی بولوی شرطدر (قارچقه ، بورکوت ، قرغی ، ات ، یولبارص کبیلر) دوکغز برله آولاو درست توگل عین نجس بولغانلی ایچون ، آرصلان برله درست توگل آرتق همتیلیکی ایچون ، آیو برله درست توگل خسیس لکی ایچون .
- فائده: اتنک اوگرانگانگی برله حکم ایدلور قانچان اوچ حیواننی آولاب جراحیلاب اوزی آشامیچه ایاسینه کیتوروب بیرسه ، اما قارچقه گرچه توتقان نرسه سین آشاسه ده ایاسی چاقرغان وقتک کیمله بولسه اوگرانگانگه حکم ایدلور .
- ۶ نچی: آولانمش نرسه نك جانی چغوی یایسه جراحیلاتنوی قورال یا که آولی تورغان حیواندن بولسون مثلا بر حیواننی آتقاج ملطق طاوشی ایله اولسه تنندن قان چقغان بولماسه بو حلال بولماز یایسه اتنی بیرگاج باروب طابتاب یایسه بووب اولترسه بو دخی درست بولماز . چونکه آولانغان حیواننک تنندن قان چغوی یا که جراحیلاتنوی دخی شرطدر .
- ۷ نچی: آولارغه بیرلنگان ات یایسه قوش هیچ بر توقی سز باروب جراحیلاسون اگرده بارغانده توقتاب نوره یایسه اونتوب بر برسی ایله اویناشوب تورغاج سوگره باروب جراحیلاسه ده درست بولماز . چونکه بو وقتده ایتولنگان بسله نك هم بیرونک حکمی بنه در .
- ۸ نچی: آولی تورغان کشی آتقاج ده توتو نیتی برله آرتندن یوکورورگه نبوش بولادر اگرده هیچ ده توقتامایچه باروب حیواننی جانی چقغان

تابسه ده بسمله ايله آتقان بولسه ايتى حلال بولور. اگرده ملطقنى
ياکه اوقنى آطجاج يوکرماینچه بربر اش ايله شغلانسه یا که بارغانده
اوتوروب جال ایتسه سوگره باروب حیواننى تابسه اول حیواننک
جانى چقغان بولسه ايتى حلال بولماز (جراحتلانگان بولسه ده) چونکه
احتمال آنى باشقه بربر یرتقج جراحتلاب اولتروى؛ ایتدی بر کسه
شولای یوکروب بارغاندن سوگره ده حیواننى جانى چقماغان تابسه
تیزوک باشقه حیوانلرکبى بوغانندن ذبح قیلورغه تیموش بولادر.
اگرده قولنک پچاغى بولا توروب ده ذبح قیلماسه همان بونک ايتى
حرام بولادر.

۹ نچى: بسملهنى ایتورگه تیموش بولادر قایپان یرتقجنى بیدرگاندە یعنی
برکیونکى کورساتوب بر یرتقچه شونى اوتوب کیلورگه اشاره وامر
ایتکان وقتنه؛ اگرده شوندن سوک یرتقچلر کیتوب (۷ نچى شرطلغیچه)
برده توقناماینچه باروب بر نیچه کیونکى آلوب کیلسه لرده همان
بارچه سینک ايتى حلال بولور بارینه بر بسمله یتهدر (لکن توقتاب
جال ایتماولرى مشروطدر).

۱۰ نچى: قورال ايله آولاغانده (آتارغه دیوب ملطق یایسه اوقنى قولغه
آلغان وقتنه) قورالغه آنالوب بسملهنک ایتلوی شرط بولادر.
شونک ایچونده بر کسه بر اوقنى آلوب بسمله ايله نوزوب بر
حیوانغه آتسه اول اوق نوزو یلاغان حیوانغه تیماسه ده همان
آولانمشنک ايتى حلال بولور ودخى بر کسه بر حیواننى کوروب
ملطق آلوب توزیگاج بسمله ایتور لکن بوبسمله دن سوگره قولنکغى
ملطقن قویارده ایکنچیسون آلور اگر طاعن بسمله ایتماسه شول ملطق
ایله آتسه اوزى نوزو یلاغان حیوانغه تیمسه ده همان حلال بولماز

بس ایندی معلوم بولسونکه: آو آولاغانده شول ۱۵ توری
شرطنک تاپلوی لازم در اگرد تابلماسه لر آولانغان نرسه حلال بولمیدر.

—*—

صیدغه دائر بر قدر مسائل

۱ نچی مسئله: مؤمن آدم آشغچاق برله بسملهنی اونوتسه آوی درست بولادر.

۲ نچی مسئله: اویرانماگان حیوان برله آولانغان کیوک نڭ ایتی یایسه

حیواننی اویرانگان وقتنده آولاغانی حلال ایماز.

۳ نچی مسئله: بر حیواننی آتقاج یوغارتون توشکانده بربر نرسه گه برلوب

توشبه (اوی توبهسی، مسجد منارهسی، بیوک طاش باغانه کیی نرسه لرگه)

برگه توشکاج اولگان تابلماسه بونڭ ایتی حلال بولماز چونکه آنڭ

برلوب اولگان بولوی احتمال.

ودخی بر کیوکنی آتقاج صوغه توشوب اولسه بونده حیوانغه قاراب

حکم ایدوله در اگرد حیوان (قر اورداگی، قرقازی کیی) صوده

یوری تورغان حیوان بولسه جراحی ده جانی چغوبینه سبب بولوردی

بولسه ایتی حلال بولور اگر جراحی بیك آز بولسه (قورقوب اولگان

یایسه سو سبب بولغان) احتمالی توتوب بونڭ ایتی حلال بولماز.

ایمندی هیچ بروقت صوده ترکک قیلمی تورغان حیوان صوغه توشوب

اولسه البته بونڭ اولوبینه ملطف سبب بولماغان صو سبب بولغان

دیوب حکم ایدوله در؛ حرام بولور.

۴ نچی مسئله: بر مؤمن بسمله ایله براننی بر کیوک اوستینه یبارگان بولسه

اول ات یوگروب بارغانده بر دینسز کمسه کوروب های هو دیوب

قزدرسه اول ات باروب توتسه همان کیوک حلال بولادر.

اگرده ات توقناچ مجوسی قزدروب یبارسه اول وقت کیوک حرام بولور

اوشانداق مجوسى يبارگان اتنى قزدروچى مؤمن بولسه ات باروب
توتسه كيوك همان حرام بولور. زيرا مؤمن يبارگان اتنى مجوس قزدرو
برله كيوك حرامغه ايلانمايىكى كى مجوسى يبارگان اتنى مؤمن قزدرو
برله ده حلال گه اورلماز.

۵ نچى مسئله: اوگرانلگان بر ات هيچ كم يبارماينچه اوزلكندن بر كيوك نى
قوالاب بارغانده بر مؤمن كوروب هاى هويلا ب اتنى قزدرسه ات
باروب توتسه حلال بولور، اگر مجوسى قزدرسه حرام بولور.

۶ نچى مسئله: اوگرانماگان اتنى اوگرانلگان انكه شريك ايدوب آولاغانده
توتولغان كيوك حرام بولادر، يايسه اوگرانلگان اتنى يبارگاچ ايكنجى
بر بسمله سز يبارلگان ات كيلوب قوشلوب شريكلاشوب بر حيواننى
توتسه لر همان حرام در (گرچه قوشلغان ات اوگرانلگان بولسه ده)
بسمله بوقلغى ايجون.

۷ نچى مسئله: بر كمسه بر كيوك نى آتوب قاچماسلف درجه جراحاتلا گاندىن
صوگره ينه دن بر آتوب اولترسه، يايسه ايكنجى كمسه آتوب اولترسه
بو كيوك حرامغه اورلدر. چونكه بر مرتبه جراحاتلا گاندىن صوگره ذبح
اختيارى لازم ايدى حالبوكه بو وقتده ذبح اضطرارى واقع بولدى
ايمدى ذبح اختيارى ممكن بولغان صورتدا ذبح اضطرارى درست توگلدر.
ايكنجى مرتبه آتقان كشى اول مرتبه آتوچيغه كيوك نك باهاسين تامامله
تولوى لازم بولادر. چونكه بو وقتده كيوك اولكى آتوچينك ملكى
بولادر، اگرده قاچا آلماسلف ايمكانلماسه ايدى ايكنجى كمسه نك
ملكى بولوب ايتى ده حلال بولور ايدى زيرا اول وقتده اولكى
كمسه آتماغان حكمنده اوكل بولادر.

فائده

كیوك حیوانلرنی کیراک ایتلری حلال بولسون کیراک حرام بولسون بر فائده ایچون آولاو درست بولادر آنڭ ایچون سورۃ مائده ده ع نچی آیت (وَإِذَا حَلَلْتُمْ فَاصْطَادُوا) قول شریفندن آڭلانه در.

بعض حیواننڭ ایتی حلال بولوب آشار ایچون فائده لی بولادر، بعض حیواننڭ ایتی حلال بولماسه ده تیر یسی، جونی، یا که مایی، یا که باشقه چه بر بر فائده سی بولادر وبعض حیواننڭ هیچ بر فائده سی بولماسه ده شرنندن قوتولو ایچون آولاو درست بولادر.

ایمدی ایتی آشارغه درست بولماغان حیواننی ده (بوری، تولکی، آیو، آرلن کبیلر) شریعتجه آولاب شریعتجه ذبح ایلسه تیر یلری، مایلری هم ایتلری پاک بولور (لکن آشارغه گنه درست بولماز) تیر یلری ایلانماسه ده پاک در.

خاتمه

بندهلرگه قیلو برله قوشلغان اشلر اوامر بولوب، صاقلانو برله قوشلغان اشلر نواهی نامنده اولدقلرینی عقاید ترکیبه نڭ بر نچی قسمنامه بیان ایدلگان ایدی. ایمدی هر مسلمانغه فرض عین درکه قایسی اشلر اوامردن وقایسی اشلر نواهی دن ایدوکیمن تمامیله بلمک؛ اوامرنی بلوب قیلو ایچون، نواهی دن صاقلانو ایچون ایمدی آنلرنی بلمک قیلوی تیوش بولغانون قیلماق قویووی تیوش بولغانون قویماق عبادت نامنده بولادر بز بندهلر بارچه مز عبادت ایله مأمور بزلر قرآن الکریم ده نیچه ونیچه یرلرده بزگه عبادت برله امر ایدلمشدر ودخی عبادت ایلمنلر ایچون جنت عبادت قیلمايانلر ایچون جهنم ناملرنده ایکی اوروننڭ دوزلمکی ده الوغ بر دلیلدره جناب رب العالمین

(وَمَا خَلَقْتُ الْجِنَّ وَالْإِنْسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونِ) بيورمشدر يعنى

آدملرنى وجنلرنى خلق قيلماقدى مگر عبادت قيلسونلر ايچون ديمكدى.
 بلماكى وقيلماقى لازم بولغان او امرنى وقو يماقى لازم بولغان نواهى نى يعنى عامه نك
 اوستنده فرض بولغان عبادت لارنى شول اوچ قسم بولغان (معلم العبادات)
 كتابلرنده بيان ايدلىدى . بو كتابلرده بيان ايدلگان قدر او امرنى قيلوب
 ونواهيندن صاقلانغان آدم حق مسلمان بولوب ذمه سنه اولان فرض عينى ادا
 ايلامشدرن اولور .

وبونلردن ماغدا (نكاح، طلاق، كسب، بيع و شرا، يمىن، نذر، وصيت كبرى)
 معاملات متعلق احكام شرافع دن خبردار بولماقنى استاگوچيلر ايچون (معلم
 الشريعة) نام اثرمى كورماكلرون توصيه ايدى مز

تم الكلام بعناية العزيز العلام

والحمد لله على التمام وعلى رسوله أفضل الصلوة واكمل السلام .

معلم العبادات نك هر اوچ قسمندە باب ، فصل
باشلرنده بولغان سوزلر وقايسى بيتده ايد و كلرى

بیت	قسم اول ده بولغان سوز باشلری	بیت	قسم اول ده بولغان سوز باشلری
۲	ایمان خلقی	۱۳	طهارتسز کشی بیان
۳	صبی بالغ	۱۳	اوچنچی شرط ستر عورت هم
۴	صبی برله بالغ نك آیرماسی		عورت بولغان اعضاءر
۴	مشروعات غیر مشروعات	۱۴	دورتنچی شرط وقت بشنچی
۴	ایمان کسبی		شرط قبله
ل	ایمان تقلیدی	۱۴	قبله قایدە؟
ل	ایمان استدلالی	۱۴	آلتنچی شرط نیت
۶	ایمان تحقیقی	ل	برنجی ایکنچی هم اوچنچی رکنلر
۶	أدلة اربعه	۱۶	دورتنچی رکن رکوع
۷	عبادت	۱۶	بشنچی رکن سجود آلتنچی
۸	ایکنچی عبادت نماز		رکن قعود
۹	شرط رکن	۱۷	نمازنك واجبلرون بیان
۹	شرطلرنك برنجیسی هم ایکنچیسی	۱۸	نمازنك سننلرون بیان
۹	طهارتنك فرضلری	۲۵	نمازنك مستحبلرون بیان
۱۵	طهارتنك سننلری	۲۱	ایکی رکعت نماز او قو
۱۵	طهارت آلو ترتیبی	۲۲	مصلی — تورلی نمازلر
۱۲	طهارتنك مستحبلری هم	۲۳	فرض نمازلرنك برنجیسی
	مکروهلری		ایرتە نمازی
۱۲	طهارتنی بوزا تورغان نرسه لر	۲۳	نماز صوگنده غی دعالر

بیت	قسم اول ده بولغان سوز باشلىرى	بیت	قسم اول ده بولغان سوز باشلىرى
۲ ل	فرض نمازلرنىڭ ايكنچى سى	۳۴	مقتدى اوچ تورلى
	اويله نمازى	۳ ل	ايرته نمازنده مسبوق بولو
۲ ۶	اوقو روشى	۳ ل	اويله نمازنده مسبوق بولو
۲ ۸	فرض نمازلرنىڭ اوچونچى سى		
	ايكندى نمازى	۳ ۶	اخشام نمازنده مسبوق بولو
۲ ۸	فرض نمازلرنىڭ دورتنچى سى	۳ ۷	نمازده لاحق بولو
	اخشام نمازى	۳ ۷	برنجى فائده
۲ ۸	بشونچى فرض نماز يستو نمازى	۳ ۸	ايكنچى فائده
۲ ۶	واجب نمازلردن برسى وتر نمازى	۳ ۹	اوچونچى فائده
۳ ۵	نمازده مكرهه بولغان اشلىر	۴ ۵	دورتنچى فائده
۳ ۱	نمازنى بوزا تورغان نرسهلىر	۴ ۱	تيمم فرضلىرى - سنتلىرى
۳ ۲	جماعت نمازى	۴ ۲	مفسدلىرى هم بشونچى فائده
۳ ۳	جماعت بولوب اوقولغان	۴ ۳	آلتونچى هم جيبونچى فائدهلىر
	نمازنىڭ روشى	۴ ۴	معلم العبادات قسم اول تمام

بیت	قسم ثانى ده بولغان سوز باشلىرى	بیت	قسم ثانى ده بولغان سوز باشلىرى
۴	افعال مكلفين بياننده	۹	رمضان روزەسى بياننده
۴	باب اول فرض عين لر بياننده	۱۵	روزەنىڭ مفسدلىرى
ل	جمعه نمازى بياننده	۱۵	نيمىداي اشلىر روزەنى
۷	قالغان نمازلرنى قضا قىلو بياننده		بوزميدىر؟

بیت	قسم ثانی ده بولغان سوز باشلری	بیت	قسم ثانی ده بولغان سوز باشلری
۱۰	روزه نك ستنلری مکر وهلری		جنبلک
	هم مباحلری	۲۰	غسل نك ایلکچی سببی
۱۱	روزه لرون قضاغه قالدرو		بولغان حیض
	درست بولغان کشلر	۲۱	غسل نك سببلرینک
۱۲	روزه کفارتی بیاننده		اوجنچیس نفاس
۱۲	زکوة بیاننده	۲۲	حیض و نفاس وقتنده ممنوع
۱۳	زکوة نك مصرفلری		بولغان اشلر
۱۳	زکوة چغارولا تورغان ماللر	۲۲	غسل نك روشی
۱۴	زکوة نك فرض بولوی هیبی	۲۲	سنت بولغان روشچه غسل
	شرط برله		قیلمو طریقی
۱۵	زکوة نك زکوة دن کیموی اوج	۲۳	باب ثانی فرض کفایه لر بیاننده
	شرط برله	۲۴	هیبت نی جیو
۱۶	نصاب	۲۴	جنازه نمازی
۱۶	زکوة نك مقدراری	۲۵	اوقو روشی
۱۷	حج بیاننده	۲۵	جنازه دعا لری
۱۷	حج نك فرض بولوی بش	۲۷	میت نی قبرگه دفن ایدو
	شرط برله	۲۷	باب ثالث واجبات بیاننده
۱۸	حج نك فرضلری اوجدر	۲۸	باب واجبات دن سجده سهو بیاننده
۱۸	حج نك واجبلری بشدر	۲۸	سجده سهو روشی
۱۹	فرض عین بولغان غسل بیاننده	۲۹	شول اشارنی یا گلش قالدرو
۱۹	غسل نك برنجی سببی بولغان		ایله سجده واجب بولور

بیت	قسم ثانی ده بولغان سوز باشلری	بیت	قسم ثانی ده بولغان سوز باشلری
۲۹	شونلردن بر رسین یا گلش قیلو	۴۳	باشقه چه واجب عمللر
	برله سجده واجب بولور	۴۴	مخارج حروف بیاننده
۳۰	لاحقه	۴۶	ینه واجب عمللر
۳۱	باب واجبات دن سجده	۴۷	باب رابع سنن بیاننده
	تلاوت بیاننده	۴۸	سنه مؤکده بولغان عمللر
۳۲	سجده قیلو روشی	۴۸	تراویح نمازی بیاننده
۳۳	باب واجبات دن عید نمازلری	۵۰	سنه غیر مؤکده بولغان عمللر
	بیاننده	۵۰	سنه علی الکفایه عمللر
۳۴	عید نمازلرون اوقو روشی	۵۰	اعتکاف بیاننده
۳۴	عید کونلرنده بولغان سنت عمللر	۱	آشاو ایچوده بولغان سنتلر
۳۵	باب واجبات دن فطره صدقه سی	۱	کیوم کیده تیموشلی بولغان سنتلر
	بیاننده	۲	هر کم اوزین اوزی سنت
۳۷	باب واجبات دن تکبیر تشریق		بولغان روشچه تر بیه لاولطریق
	بیاننده	۳	باب خامس مستحب عمللر بیاننده
۳۷	قربان بیاننده	۳	برنجی فصل مستحب نمازلر
۳۸	قربانغه لایق حیوانلار	۷	حاجت نمازی، استخاره نمازی،
۳۹	قربانغه داور بر قدر مسائل	۶	تحیة المسجد نمازی
۴۰	باب واجبات دن عشر بیاننده	۶	صلوة الاستسقاء، صلوة الکسوف
۴۰	واجب بولغان وصیه بیاننده		هم خسوف
۴۱	اداء وصیه	۷	هول نمازی، قدر کچه سنه گی
۴۲	فدیة دور قیلو روشی		نماز، سفر نمازی

بیت	قسم ثانی ده بولغان سوز باشلری	بیت	قسم ثانی ده بولغان سوز باشلری
ل ۸	ایکینچی فصل نفل روزلر	۶۱	صلوات شریفه بیانی
	بیاننده	۶۲	تورلی صلوات لر، صلوة منجیه،
ل ۸	اوچینچی فصل مستحب بولغان	۶۳	صلوة مقبوله
	دعا هم صلوات لر بیاننده	۶۶	مسهات عشر بیاننده
ل ۹	طهارت آغانده او قوللا تورغان	۶۷	تورلی مستحب لر
	دعالر	۶۹	مدح النبی عربی برنجی ایکینچی
۶۵	قرآن او قوغاندن صوگره	۷۵	مدح النبی هم وعظنر کیچه نظملی
	قیله تورغان دعا		معلم العبادات قسم ثانی تمام

بیت	قسم ثالثده بولغان سوز باشلری	بیت	قسم ثالثده بولغان سوز باشلری
۴	تعریف الکتاب	ل ۱	تزین الرجال بالمحرمات
ل	الباب الاوّل فی المحرمات - الجهل	ل ۱	اکل میتة ولحم خنزیر
۶	الشرك بالله - عقوق الولدین	۱۶	اکل مال الیتیم
۷	عقوق الاستاذ	۱۷	حرام بولغان وصیت - اکل الربوا
۸	قطع الرحم - الامر بالمنکر	۱۸	قتل النفس
۹	النهی عن المعروف الیمین الغموس	۱۹	الزنا
۱۵	الطمع	۲۵	قذف بالزنا
۱۱	الاسراف	۲۱	البهتان والافتراء
۱۲	البخل - المنة	۲۱	السوء بالطن والتجسس
۱۳	الخمر والمیسر	۲۲	السب والغیبة

قسم ثالثه بولغان سوز باشلىرى	بیت	قسم ثالثه بولغان سوز باشلىرى	بیت
عبادتده بولغان مکر وهلر	۳۴	النمیة والنفاق	۲۳
مسجد که کورده ومسجدده	۴۴	الکذب	۲۴
اوتوروده بولغان مکر وهلر		الشماتة	۲۵
میت نی تکفین وتجهیزده قبر	۴۵	الحسد	۲۶
وزیارت توغرسنک بولغان مکر وهلر		الکبر	۲۷
صانو آلو ومعاملهده بولغان	۴۶	تذلل وتملق	۲۸
مکر وهلر		الریاء	۲۹
آشاوا یچوده بولغان مکر وهلر	۴۷	القهر السائل	۳۰
قضا حاجت واستیجا ده بولغان	۴۸	الفظاظة	۳۱
مکر وهلر		الدعاء علی احد	۳۱
مکر وه بولغان اوینلر	۴۹	الجزع	۳۲
کیوم کیوده تریبه وزینتلانوده	۴۹	وقاظة - سحر	۳۳
بولغان مکر وهلر		السرقة والحیانة	۳۴
ذبح یعنی حیوان بوغازلاوده	۵۰	خلف الوعد	۳۵
بولغان مکر وهلر		ملا یعنی - مراة	۳۶
تورلی تورلی مکر وهلر	۱	جدال - الطیرة	۳۷
مکر وه تنزیهی بولغان فعللر نك	۲	الامن - الیأس من رحمة الله	۳۸
بر قدرسی		البدعة السيئة	۳۸
الباب الثالث فی المباح والمفسدات	۲	التخفيف بالقران	۳۹
الباب الرابع فی بیان احکام الشرايع	۳	اظهار السر - ظلم	۴۰
بر نچي فصل توبه بیاننده	۴	الباب الثاني فی المکر وهات	۴۳

بیت	قسم ثالثده بولغان سوز باشلری	بیت	قسم ثالثده بولغان سوز باشلری
ل ۶	ایکینچی فصل نجاست بیاننده	۶۲	بشینچی فصل سؤزلر بیاننده
ل ۷	اوچینچی فصل نجاستدن پاکلاو	۶۳	آلتینچی فصل ذبیح شرعی بیاننده
	طریق	۶۴	ذبیح غه متعلق مسئله لر
ل ۸	نجاستدن پاکلانوغه دافر بر	۶۵	جیدینچی فصل صید یعنی آولاد
	قدر مسائل		بیاننده
ل ۹	دورتینچی فصل قیوننجاستدن	۶۶	صید غه متعلق شرطلر
	پاکلاو بیاننده	۶۸	صید غه دافر مسئله لر بیان
۶۰	بو فصل غه متعلق بر قدر مسائل	۷۰	فائده هم خاتمه

تمت

مورط قريه سنده آخوند حبيب الرحمن مسعودى

حضرتلرينىڭ تقيرىسى

روسىيە دە دىن قىرنداشلارنىڭ حاجىتلارنى كوز آلدىندە توتۇپ، آنلارغە دىن، احكام شرايع اوگراتمىك، واوگراتدىك كەھر قايسوسىنە آگلاتۇر ايچون، تانار ايكان تانارچە، توركى ايكان توركىچە وغير لسان تونماق، جناب بارى تعالى نىڭ استعيذ بالله (فلو لا نفر من كل فرقة منهم طائفة ليتفقهوا فى الدين ولينذروا قومهم اذا رجعوا اليهم لعلهم يحذرون) آية كريمه سىنە تمسكىن باشقە ھېچ نرسە دىگىلەر. معلم العبادات كىتابى نىڭ قىسىم ئالئىدىيە كورۇپ كىچىك مەچە مسئۇلەلرنى نىڭ وضوحى لسانى نىڭ آچىق لغى وققە حنفىيە يە توافقى ايلان يوقارىدە سويلادىك جەملەدن بولە بىلور، بىنا ئاليە من دە اوز طرفىدن مەھر افندىنى جناب رسول اللە نىڭ حجة الوداعىدە سويلادىكى (اللهم اغفر للمعلمين واطل اعمارهم وبارك لهم فى كسبهم ومعاشهم) حديث شريفلىرى ايلان تىبرىك ايدوب، وبوندىن قاراب اوقيان دىن قىرداشلارمىزى جناب رسول اللە نىڭ (ما عبد الله بشىء افضل من فقه فى دين الله تعالى) حديث منبى ايلان تىشپىر ايدوب، مەردىنىڭ جەدال مقصود ايدوچى متعصب دىن قىرداشلىرىمە قارشو اوشبو تصوير عاجزانى اوقۇمى:

كوررسم طعنن ارباب حسودىڭ	رجامدر مثلن اتيانن شوشى نىڭ
آچىق در فضل حق هر بر انامه	چو طعننىڭ قورى! كە سال مثلن امامه
اوقوبن تلارە داستان اولئسون	دىنە ياقىن صلابتنىڭ بىلئسون
حسودىڭ مثلى عنين گە مائل	نە دكلو قايفو بيسە ھم بى حاصل
شونىڭ چون توصيە ايدام قلم توت	كە يورما گل عمرگە يوتوبان اوط

آخوند حبيب الرحمن المسعودى •

بلده قزنده داملاً صابر جان ابن ملا حماد الخالدي

حضرتلرينك تقرر يضى

حبیب الرحمن افندی زبیرف نك معلم العبادات نامنده اولان
رساله لرى نك اوج قسمینده بتون كوردم: اولاد اهل اسلامغه ضرور
بولغان مسئله لرى بالتفصیل بیان ایلمش، عوام ناس اولادیفه تفهیم
ایچون وروشان عبارتلر ایله تحریر ایلمکده بئذ وسع ایلمش، الحق
مرادیفه موافق گوزال تألیف اولمش، الله تعالی اجرینى مضاعف ایلسون.

قزنده ملا صابر جان الخالدي.

